

WAAR MAKERS

JAARVERSLAG 2016

DURA VERMEER

Waarmaken van ambities

JAARVERSLAG

2016

INHOUD

3	Voorwoord van de voorzitter van de Raad van Bestuur
4	Kerncijfers
5	Dura Vermeer in het kort
6	Organogram
8	Bestuur Dura Vermeer Groep NV
10	Verslag van de Raad van Bestuur
19	JAARREKENING
20	Geconsolideerde balans
21	Geconsolideerde winst- en verliesrekening
22	Geconsolideerd kasstroomoverzicht
23	Geconsolideerd overzicht totaalresultaat
25	TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING
36	Toelichting op de geconsolideerde balans
45	Toelichting op geconsolideerde winst- en verliesrekening
47	Enkelvoudige balans
48	Enkelvoudige winst- en verliesrekening
49	Grondslagen voor de enkelvoudige jaarrekening
50	Toelichting op de enkelvoudige balans en winst- en verliesrekening
55	OVERIGE GEGEVENS
56	WINSTBESTEMMING

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VAN BESTUUR

De aantrekkende markt waarin Dura Vermeer actief is, tezamen met onze inspanningen aangaande onze strategische prioriteiten, hebben zich in het boekjaar 2016 vertaald in een hogere omzet en een aanzienlijk beter nettoresultaat. Vooral onze woningbouwactiviteiten hebben hieraan bijgedragen maar ook binnen de divisie Infra was een voorzichtig herstel en een licht verbeterd prijsniveau zichtbaar. In de utiliteitsbouwmarkt, die last heeft van lage volumes en overcapaciteit, wisten wij eveneens een omzettoename te realiseren.

Hoewel de strategie uitgaat van rendement boven omzet, zagen we de omzet met 9% stijgen ten opzichte van 2015 bij nagenoeg al onze activiteiten. Het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belasting verdubbelde van € 7,2 miljoen in 2015 tot € 14,7 miljoen in 2016 en kwam daarmee uit op 1,3% van de bedrijfsopbrengsten. Er is dus duidelijk sprake van een nieuw perspectief, maar we hebben onze strategische ambities en doelstellingen nog zeker niet bereikt. Het huidige rendement staat nog niet in verhouding tot de risico's die we lopen en de grote inspanningen die we leveren om projecten te realiseren. In dit kader hebben we hoge verwachtingen van de in 2016 tot stand gekomen Marktvisie. In dit visiedocument spreken opdrachtgevers en bouwers met elkaar af als gelijkwaardige partners te willen samenwerken waarbij er sprake is van een gezonde verdeling van de risico's tussen opdrachtnemer en opdrachtgever met daarbij een beloning die recht doet aan de geleverde kwaliteit en inspanningen. De komende twee jaar streven wij naar een brutomarge van 2,5% tot 3,0% van de bedrijfsopbrengsten.

Ondanks de, door de hogere bedrijfsactiviteiten, toegenomen werkdruk is er voldoende ruimte gebleven voor het verder verstevigen van de organisatie. Onderdeel daarvan vormde het afscheid nemen van onze ondergrondse kabel- en leidingenactiviteiten die niet meer pasten in ons toekomstperspectief. Wij waren in staat deze onderneming in haar geheel over te dragen aan een derde waardoor de werkgelegenheid voor de medewerkers niet in gevaar kwam. Daarnaast konden wij ons belang in Asset Rail uitbreiden van 40% tot 60% zodat onze aanwezigheid op de markt van nieuwbouw en onderhoud van rail verder werd verstevigd. De verbeterende resultaten en

vooruitzichten waren tevens aanleiding om de bestaande financieringsovereenkomst met de banken niet te verlengen en in een nieuwe overeenkomst ruimere financieringsfaciliteiten en convenanten overeen te komen.

Ook de keuze voor 'veiligheid op 1' en de progressie die de onderneming boekt met de invulling van de strategische doelen, het digitaliseringstraject en technologische veranderingen dragen bij aan het realiseren van onze doelstellingen. In lijn met onze 'Waarmakers'-strategie hebben wij het afgelopen jaar fors geïnvesteerd in HR- en ICT-programma's en wij zullen dat de komende jaren ook blijven doen. Wij zijn optimistisch over de komende jaren en gaan door met investeren, ondernemen en vernieuwen. Daarmee blijft de organisatie in beweging en wordt deze voortdurend aangepast aan zich wijzigende marktomstandigheden.

Onze focus blijft echter primair gericht op de wensen van onze opdrachtgevers door het verbreden van onze propositie, het versterken van de organisatie, het continue innoveren en het beheersen van de risico's. Aan dit laatste onderwerp hebben wij in dit verslag een aparte paragraaf gewijd omdat de mate waarin de risico's beheerst worden het succes van de onderneming bepaalt.

We willen niet alleen een plek in de top 3 van vernieuwers in de bouw, maar we willen ook één van de meest succesvolle bedrijven in de branche zijn. Met deze strategische prioriteiten en de daarmee te behalen resultaten hebben wij er vertrouwen in dat wij onze ambities gaan waarmaken.

Rotterdam, 21 maart 2017

Job Dura

KERNCIJFERS

Bedragen in miljoenen euro's	2016	2015	2014	2013	2012
Bedrijfsopbrengsten en werkvoorraad					
Bedrijfsopbrengsten	1.145	1.052	1.004	1.033	1.024
Werkvoorraad *	1.631	1.466	1.358	1.433	1.579
Resultaat en vermogen					
Bedrijfsresultaat inclusief resultaat deelnemingen vóór afschrijvingen en incidentele baten en lasten (EBITDA)	25,1	16,8	10,4	13,7	23,5
Resultaat inclusief resultaat deelnemingen, vóór interest, belastingen en incidentele baten en lasten (EBIT)	14,7	7,2	0,8	3,8	11,4
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening inclusief resultaat deelnemingen na belastingen	11,6	5,7	1,1	3,1	11,1
Incidentele baten en lasten na belastingen	-2,5	-2,1	-8,6	-8,6	-7,8
Resultaat na belastingen	9,1	3,6	-7,5	-5,5	3,3
Afschrijvingen materiële vaste activa	10,1	9,6	8,6	9,1	10,0
Afschrijvingen immateriële vaste activa	0,2	-	2,8	0,8	2,1
Netto investeringen	12,6	6,0	6,0	9,7	7,6
Netto financieringspositie **	40,1	49,6	41,3	66,1	62,3
Eigen vermogen	114,5	105,3	101,7	126,7	134,4
Totaal vermogen	406,3	388,1	429,3	442,5	483,8
Ratio's					
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening inclusief resultaat deelnemingen na belastingen als percentage van de bedrijfsopbrengsten	1,01%	0,53%	0,11%	0,30%	0,79%
Resultaat na belastingen als percentage van het gemiddeld eigen vermogen	8,3%	3,5%	-6,5%	-4,2%	2,5%
Current ratio	1,10	1,07	1,05	1,23	1,24
Solvabiliteit op basis van eigen vermogen	28,2%	27,1%	23,7%	28,6%	27,7%
Personeelsbezetting					
Gemiddeld aantal werknemers	2.423	2.398	2.393	2.478	2.646

* Werkvoorraad betreft het nog niet uitgevoerde deel van de opdrachtwaarden van de projecten die op balansdatum in uitvoering zijn, verhoogd met nieuwe werken waarvan de doorgang met een grote mate van zekerheid vaststaat.

** Liquide middelen minus rentedragende schulden.

DURA VERMEER IN HET KORT

Dura Vermeer is een landelijk opererend bouwconcern. Met een omzet van ruim € 1,1 miljard en circa 2.500 medewerkers behoort Dura Vermeer tot de top van de Nederlandse bouwmarkt. Wij zijn actief in de marktsegmenten woningbouw, utiliteitsbouw, industriebouw, infrastructuur en rail. Onze kernactiviteiten zijn eigen ontwikkeling en realisatie van nieuwbouwprojecten, onderhoud en renovatie, service- en mutatie-onderhoud en advies en engineering. Onze ambitie is een plek in de top drie van vernieuwers en meest succesvolle bedrijven in de bouwbranche.

DURA VERMEER GROEP NV

DURA VERMEER DIVISIE BOUW EN VASTGOED

Grote Projecten
Design Studio

DURA VERMEER DIVISIE INFRA

NIEUWBOUW EN ONTWIKKELING

Dura Vermeer Bouw
Hengelo BV

Dura Vermeer Bouw
Midden West BV

Dura Vermeer Bouw
Zuid BV

Dura Vermeer Bouw
Zuid West BV

Dura Vermeer
Vastgoed BV

ONDERHOUD EN RENOVATIE

Dura Vermeer Bouw
Heyma BV

Dura Vermeer
Onderhoud en Renovatie
Hengelo BV

Dura Vermeer
Onderhoud en Renovatie
Zuid BV

Dura Vermeer
Onderhoud en Renovatie
Midden West BV

SERVICE EN MUTATIE

Dura Vermeer
Vastgoed Service BV

Dura Vermeer Infra Regionale Projecten BV

Dura Vermeer Infra
Regio Noord West

Dura Vermeer Infra
Regio Oost

Dura Vermeer Infra
Regio Zuid West

Dura Vermeer Infra Landelijke Projecten BV

Dura Vermeer Infra
Participaties BV

Dura Vermeer
Gebiedsontwikkeling Infra BV

Dura Vermeer Infra Milieu BV
Dura Vermeer Reststoffen

Dura Vermeer Railinfra BV
ASSET Rail BV
Saferail BV

**DURA VERMEER
ADVIES EN DIENSTEN**

**DURA VERMEER
TECHNIEK & INNOVATIE**

**DURA VERMEER
FACILITAIRE BEDRIJVEN**

Advin BV

Archicom BV

Showroom BV

Minderheidsdeelnemingen

**Dura Vermeer
Autobeheer BV**

**Dura Vermeer
Materieelservice BV**

**Dura Vermeer
MaterieelDienst Infra BV**

**Dura Vermeer
Onroerend Goed BV**

BESTUUR DURA VERMEER GROEP NV

Raad van Commissarissen

drs. P.C. Klaver, voorzitter
M.W. van Sluis RA, vicevoorzitter
J.M.A. van der Lof MBA
drs. P.S. Overmars
ing. D. van Well

Raad van Bestuur

drs. J. Dura MRE, voorzitter
L.H. Barg RA, CFO
ir. R.P.C. Dielwart
ir. T. Winter

Concernstafdirectie

J.T. Aalbers, ICT
drs. A.A. Boot, Human Resources
drs. A. Heins RA, Financiën
G.B. Metselaar, Corporate Communicatie
Mr. T Wilmink, Juridische Zaken

8

Divisiedirectie Bouw en Vastgoed

ir. R.P.C. Dielwart, voorzitter
M.A. ter Hark RA
Ing. A. Köster
drs. P.C.M. Krop MRE MRICS

Divisiedirectie Infra

ir. T. Winter, voorzitter
drs. J. Dijkstra RA

Directie Advies en Diensten

ing. R.H.M.M. Henderix

Directie Facilitaire Bedrijven

ir. E.J. Peters

(situatie per 21 maart 2017)

VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Graag bieden wij u hierbij het jaarverslag met daarin opgenomen de jaarrekening over het boekjaar 2016 van Dura Vermeer Groep NV aan.

Algemene gang van zaken

Het jaar 2016 kenmerkt zich door een aantrekkende markt. Met name in de woningbouw was sprake van een sterke verbetering ten opzichte van 2015. De utiliteitsbouwmarkt is stabiel met relatief lage volumes en overcapaciteit. Desondanks wisten wij ook in deze markt een omzetgroei te realiseren. De infrastructuurmarkt herstelt zich langzaam en een verbetering van het prijsniveau is zichtbaar, hoewel dat nog niet voor alle segmenten geldt. We zagen de volgende ontwikkelingen en trends in de markt:

- Grote vraag naar woningen, met name in grote steden, resulterend in een aanzienlijke stijging van het aantal verkochte woningen
- Stabiele vraag naar kantoren en bedrijfsgebouwen op een weliswaar laag niveau
- Vraag naar infrastructuur in totaliteit stabiel doch verschillen per (categorie van) opdrachtgevers
- Marges woningbouw nemen toe; bij infrastructuur tekenen van herstel
- Orderportefeuille bouwbedrijven groeit; verbetering van de financiële positie wisselend
- Behoeftte aan goed gekwalificeerd personeel neemt toe als gevolg van aantrekkende markt én gewijzigde behoeftte.

Het herstel op de markt voor woningbouw heeft zich in 2016 sterk doorgezet en heeft geleid tot een toenevende vraag naar woningen in nagenoeg alle grote steden van Nederland. Er wordt weer volop gebouwd waarbij het aanbod achterblijft bij de vraag. Van belang daarbij is het bezitten van goede grondposities. Naast de verdere ontwikkeling van eigen grondposities werkt Dura Vermeer, in een succesvolle samenwerking met woningcorporaties en lokale en landelijke ontwikkelaars en beleggers zoals pensioenfondsen, aan de realisatie van grondgebonden woningen en appartementen in een groot deel van Nederland.

Onze nieuwbouwactiviteiten draaiden op volle toeren om de grote vraag bij te benen, met in 2016 2.205 opgeleverde woningen ten opzichte van 2.534 in 2015. Het aantal verkochte woningen uit eigen ontwikkelingsactiviteiten bedroeg in 2016 het totaal van 938 stuks. De gemiddelde koopprijs van een Dura Vermeer woning nam met 6% toe tot € 318.000 von. De marges

in dit segment verbeterden, mede als gevolg van gestegen huizenprijzen, efficiënter werken en een focus op klantgerichtheid.

Kansen liggen er ook op het vlak van het ontwikkelen van slimme nieuwbouwconcepten om sneller te kunnen inspelen op de vraag. Zo is Dura Vermeer bezig met een pilot van IRIS, een woning waarin met behulp van slimme innovaties en digitalisering een zelflerend systeem wordt toegepast dat zich aanpast aan het gedrag en patronen van bewoners. Hiermee wil Dura Vermeer meer toegevoegde waarde creëren voor de eindgebruiker.

In de stagnerende utiliteitsbouwmarkt blijft Dura Vermeer vasthouden aan de strategie ons te focussen op het verwerven van Design & Build projecten. Dit leidde tot opdrachten zoals een nieuw Rabobank-kantoor in Gouda en een school in Etten-Leur. Ook zien we de vraag naar klantspecifieke huisvesting zoals een datacenter (AM Datacenter) en een laboratorium (Genmab), en om kantoren en bedrijfsgebouwen te transformeren, zoals de herontwikkeling van het gebouw Potentiaal in studentenhuishuizing, toenemen.

In het verslagjaar is wederom een aantal Design & Build-projecten opgeleverd waaronder het maritiem trainingscentrum CSMart en de nieuwe accommodatie van het European Air Transport Command (EATC). Het aantal eigen commerciële vastgoedontwikkelingsprojecten bleef op hetzelfde niveau als in 2015. In commercieel vastgoed realiseerde Dura Vermeer in het verslagjaar 170.837m² kantoor-, winkel- en bedrijfsruimten, waaronder het hoofdkantoor van Stibbe advocaten in Amsterdam, ten opzichte van 163.609 m² in 2015. Hiervan kwam 37.385 m² uit eigen ontwikkelingsactiviteiten ten opzichte van 32.218 m² in 2015.

Binnen de divisie Bouw en Vastgoed zagen we in de markt voor onderhoud en renovatie van de bestaande woningvoorraad onze omzet verder groeien ten opzichte van 2015, nu bijna 25% van onze bouwactiviteiten. Daarbij moet worden opgemerkt dat hier nog steeds geen sprake is van prijsverbetering, hoewel we qua financieel resultaat al slagen hebben gemaakt. De verwachting is dat dit beter wordt wanneer de markt zich verder professionaliseert en corporaties weer gaan investeren en de toegevoegde waarde zien van het uitbesteden van service- en mutatie-onderhoud aan een professionele partij als Dura Vermeer. Het in 2016 opgerichte bedrijfsonderdeel, Dura Vermeer Vastgoed Service, werd in het verslagjaar positief ontvangen door de markt en zag haar inspanningen al voorzichtig beloond. In de markt voor onderhoud en renovatie van utiliteitsgebouwen profiteerde Dura

Vermeer van een transformatiemarkt die op gang lijkt te komen. Voorbeeld hiervan is de circulaire verduurzaming van het hoofdkantoor van Alliander in Arnhem.

De infrastructuurmarkt kruipt langzaam uit een dal en herstelt voorzichtig. Ook bij Dura Vermeer is dat merkbaar hoewel wij verwachten dat het nog tot 2020 duurt voordat deze markt een gezond rendement laat zien. De bedrijfsopbrengsten namen in 2016 met 11,7% toe en er werd ruim 900.000 ton asfalt geproduceerd ten opzichte van 800.000 ton in 2015. In het verslagjaar nam Dura Vermeer afscheid van haar kabel- en leidingenactiviteiten als gevolg van een strategiewijziging. Deze kwamen in handen van M.N.O. Vervat Rotterdam. We zijn blij dat we door deze stap de medewerkers van deze activiteiten zicht hebben kunnen geven op continuïteit en meer perspectief.

Dura Vermeer profiteerde in het verslagjaar van de aantrekkelijke markt voor hoogwater-beschermingsprogramma's en verwierf het project Ooijen-Wanssum. Na de projecten Ruimte voor de Waal in Nijmegen en het dijkbeschermingsproject Spui-Oost in Goudswaard is dit het derde grote project van Dura Vermeer op dit vlak. De focus op het verwerven van multidisciplinaire projecten met een EMVI-component (Economisch Meest Voordelige Inschrijving) leidde in het verslagjaar tot het winnen van diverse tenders. In het industrie-segment stagneerde de activiteiten in de olie- en gasmarkt, maar konden wel projecten voor onder meer Sif Group (off shore funderingen) en bio raffinaderij Neste in uitvoering worden genomen. Ons specialisme bodem- en grondwatersanering had last van de stagnatie bij private klanten in de industrie en havens.

In de railinfra was het volume aan heavy rail (trein) projecten op niveau en lightrail (tram en metro) projecten iets onder verwachting. We hebben daarbij ingezet op een betere spreiding van onze activiteiten door verder te groeien in de E-techniek (elektro, elektrisch, energie). In het kader hiervan namen we een deel van de medewerkers van Dynniq (voorheen Imtech Rail) over en hielpen we mee met het afronden van hun orderportefeuille. De nieuw verkregen kabel-erkenningen voor het aanleggen, verwijderen en monteren van spoorse kabels helpen ons om onze heavy rail- en light railambities verder in te vullen en minder afhankelijk te zijn van enkel spoorbouwactiviteiten. Met het bereiken van trede 4 op de veiligheidsladder hebben we een grote stap gezet in het proactief handelen dat we komend jaar verder binnen Dura Vermeer willen implementeren. Dura Vermeer en ingenieursbureau Arcadis breidden in het verslagjaar hun belang in spoorwegonderhoudsbedrijf ASSET Rail uit. Samen werd een aandelenpakket van 40 procent gekocht van investeringsbedrijf Egeria. In de nieuwe

constellatie heeft Dura Vermeer een belang van 60 procent in ASSET Rail en Arcadis de overige 40 procent. ASSET Rail verwierf in het verslagjaar een nieuw meerjarig spooronderhoudscontract, te weten De Peel, en heeft de laagste aanbieding gedaan voor het prestatie gericht onderhoud Drenthe, dat in februari 2017 definitief is gegund aan ASSET Rail.

Advies- en ingenieursbureau Advin zag in het verslagjaar in het marktsegment Infrastructuur de vraag naar advisering over mobiliteitsvraagstukken verder toenemen. Ook de vraag naar advisering over verduurzaming van gebouwen, waaronder het begeleiden van BREEAM-certificeringstrajecten, bleef onverminderd goed. Advin ondervond daarentegen last van de stagnatie op de industriemarkt. Ondanks een lichte toename van de bedrijfsopbrengsten sloot Advin het verslagjaar af met een verlies. Ingenieursbureau Archicom, onderdeel van Dura Vermeer en nauw samenwerkend met Advin, zag een sterke groei in de markten voor logistiek en productiebedrijven. Dit resulteerde in een positief resultaat.

Personeel en Organisatie

Het gemiddelde personeelsbestand (FTE) bedroeg in 2016 2.423 in vergelijking met 2.398 in 2015. De stijging van het personeelsbestand is het gevolg van de sterk aantrekkelijke arbeidsmarkt. In 2016 zijn we gestart met de arbeidscampagne 'Maar wat kan jij?'. Hiermee zijn professionals alsmede jong talent aangetrokken, die Dura Vermeer als nieuwe werkgever kiezen. Gedurende het verslagjaar zijn circa 200 vacatures ingevuld.

De ambitie van de Raad van Bestuur om meer vrouwen op managementniveau en/of lijnfuncties te behouden en aan te trekken en het aandeel vrouwelijke topprofessionals te vergroten, is georganiseerd binnen EVA, het nieuwe vrouwen netwerk van Dura Vermeer. Onder leiding van drie vrouwelijke kwartiermakers (die inmiddels het EVA-bestuur vormen) werden gedurende het jaar diverse activiteiten ondernomen om genoemde doelstellingen te bereiken. Met het organiseren van bijeenkomsten, het verzamelen en monitoren van data en statistieken (ambities, doorstromingswensen, uitdagingen van vrouwen) en het inspireren en opleiden van EVA-vrouwen wordt aan de realisering van deze ambitie gewerkt.

Ook de Raad van Commissarissen staat achter dit initiatief. Dura Vermeer heeft echter geen specifiek beleid met betrekking tot een minimaal wenselijke verdeling man/vrouw in de RvB en RvC. In de toekomstige benoeming van leden van de RvB en RvC zal Dura Vermeer zich richten op de onderlinge toegevoegde waarde van personen ten opzichte van elkaar,

waarvan diversiteit een onderdeel vormt.

De beloning van de leden van de Raad van Bestuur bestaat uit een vast jaarsalaris en een variabele beloning welke afhankelijk is van het resultaat van de onderneming in haar geheel en het behalen van de individueel vastgestelde doelstellingen. De beloning van de Raad van Commissarissen is vast en onafhankelijk van de resultaten van de onderneming en is eveneens vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

MVO en duurzaamheid

Dura Vermeer onderschrijft dat goed en verantwoord ondernemen een voorwaarde is voor het verwerven en behouden van vertrouwen en daarmee van de continuïteit van de onderneming.

Thema's van het mvo- en duurzaamheidsbeleid waren:

- Integriteit
- Medewerker
- Veiligheid
- Afval
- CO2 uitstootreductie
- Klanttevredenheid
- Innovaties
- Ketensamenwerking

Gedurende het verslagjaar heeft Dura Vermeer van de 17 door haar geformuleerde MVO-doelstellingen er 14 behaald. Daarnaast zijn in 2016, naast de halfjaarlijkse en jaarlijkse MVO-rapportage, de MVO/Duurzaamheid KPI's opgenomen in een interne kwartaalrapportage, waardoor de betrokkenheid en beleving van deze KPI's verder is vergroot binnen de Dura Vermeer organisatie.

In 2016 is de focus verder komen te liggen op het duurzaam bouwen. Hiertoe zijn diverse innovaties ontwikkeld en ketensamenwerkingen gestart. Zo wordt met name het circulair bouwen steeds meer toegepast wat onder andere een positief effect heeft op onze Carbon Footprint. Bij de asfaltinstallaties is in 2016 het hergebruik van asfalt actief opgepakt. Maar ook door onze afvalstromen in monostromen aan te bieden worden de hergebruikmogelijkheden vergroot middels het opnieuw inzetten in de bouwketen. In onze (circulaire) bouwketen staat de klant centraal. Middels klanttevredenheidsmetingen monitoren we de perceptie van de klant. Met een 50% response op de klanttevredenheidsmetingen blijft deze KPI echter achter bij de doelstelling van 76%. In 2017 zal middels een meer persoonlijke benadering richting de klant worden gewerkt aan het verhogen van de response.

De dalende trend in het aantal ongevallen met verzuim heeft zich in 2016 doorgezet. De aandacht voor het

verhogen van het veiligheidsbewustzijn blijft onverminderd van kracht en zal in 2017 nog meer focus krijgen, ook richting onze ketenpartners (inhuur en onderaannemers). Hiertoe wordt in 2017 de ongevalindex (IF-rate) uitgebreid met een "IF-rate VCA" voor eigen en ingehuurd medewerkers en een "IF-rate Totaal" voor alle medewerkers op onze bouwplaatsen (eigen, inhuur en onderaannemers). Door de veiligheidsacties uit te breiden naar onze ketenpartners zal het veiligheidsniveau op onze bouwplaatsen verder worden verhoogd.

Dura Vermeer heeft binnen haar organisatie al veel bereikt op het gebied van MVO en Duurzaamheid, verdere winst is vooral te behalen in de totale bouwketen. In 2017 zal dan ook veel aandacht worden besteed aan duurzame ketensamenwerkingen o.a. op het gebied van bouwlogistiek. Daarnaast gaan we actief verder om onze kennis en kunde in te zetten om duurzame producten te ontwikkelen zoals nulopdemeter woningen en circulaire wegen. 2017 zal dan ook in het teken staan van het verkleinen van onze Carbon Footprint en het leveren van een duurzame bijdrage aan de Nederlandse maatschappij.

Voor een meer uitgebreide weergave van onze initiatieven op dit vlak en op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen en corporate governance verwijzen wij naar ons afzonderlijke Activiteitenverslag 2016.

FINANCIËLE RESULTATEN

In financieel opzicht heeft Dura Vermeer een jaar achter zich waarin het herstel van de resultaten definitief voortgezet werd en de fundamenten voor een verdere verbetering en groei aanwezig zijn. De goede gang van zaken is in het kort als volgt weer te geven:

- Winst na belastingen neemt toe tot € 9,1 miljoen versus € 3,6 miljoen over 2015;
- Bedrijfsopbrengsten met 9% gestegen naar € 1.145 miljoen;
- Werkvoorraad gestegen van € 1.466 ultimo 2015 tot € 1.631 miljoen ultimo 2016;
- Solvabiliteit eind 2016 28,2% tegenover 27,1% het jaar daarvoor;
- Netto financieringspositie onveranderd goed op positief € 40,1 miljoen (2015: € 49,6 miljoen).

Bedrijfsopbrengsten

Met een omzet van € 1.145 miljoen zijn de activiteiten in 2016 met 9% gestegen ten opzichte van 2015. Deze stijging betreft zowel de divisie Bouw en Vastgoed als de divisie Infra waarbij de stijging bij utiliteitsbouw relatief het grootst was. De bedrijfsopbrengsten van Advies en Diensten en Overige bleven gelijk. De bedrijfsopbrengsten zijn als volgt over de activiteiten verdeeld:

Bedrijfsopbrengsten		
In miljoenen euro's	2016	2015
Woningbouw	376	358
Utiliteitsbouw	295	258
Infrastructuur	448	410
Advies en Diensten en Overige	26	26
	<u>1.145</u>	<u>1.052</u>

De bedrijfsopbrengsten kwamen volledig in Nederland tot stand.

De werkvoorraad is in totaliteit met 11% gestegen naar een totaal van € 1.631 miljoen, met name bij de divisie Bouw en Vastgoed waar deze met 17% toenam ten opzichte van 2015.

EBIT vóór incidentele baten en lasten

Het operationele resultaat vóór incidentele lasten nam toe van € 7,2 miljoen in 2015 tot € 14,7 miljoen in 2016. Zowel bij de divisie Bouw en Vastgoed als bij de divisie Infra verbeterde het werkenresultaat door een beter prijsniveau op nieuwe werken, resultaatverbeteringen op bestaande werken en lagere dekkingstekorten op directe en indirecte kosten. Daartegenover stonden hogere tenderkosten. Bij de cluster Advies en Diensten was er sprake van een daling van de marge. De totale EBIT- marge kwam uit op € 14,7 miljoen ofwel 1,3% van de bedrijfsopbrengsten. De EBIT-marge is als volgt over de diverse activiteiten te verdelen:

EBIT vóór incidentele lasten		
In miljoenen euro's	2016	2015
Bouw en Vastgoed	15,0	9,3
Infra	8,9	6,4
Advies en Diensten	-0,5	0,3
Holding en overige	-8,7	-8,8
	<u>14,7</u>	<u>7,2</u>

Incidentele baten en lasten

Na enkele jaren met een negatieve bijdrage aan het resultaat werd ultimo 2015 besloten de activiteiten op het gebied van ondergrondse kabels en leidingen te staken of in zijn geheel over te doen aan een derde. De met een geïnteresseerde koper gevoerde gesprek-

ken konden begin april 2016 succesvol worden afgerond waarmee de gehele onderneming inclusief de werknemers en de orderportefeuille, overging naar deze derde. Op de verkoop is een nettoverlies geleden van € 2,5 miljoen.

Resultaat na belastingen

Het resultaat na belasting kwam in 2016 uit op een winst van € 9,1 miljoen tegenover € 3,6 miljoen in 2015. De samenstelling is als volgt:

Resultaat na belasting		
In miljoenen euro's	2016	2015
EBITDA	25,0	16,8
Afschrijvingen	-10,3	-9,6
EBIT	14,7	7,2
Rentebaten en -lasten	-0,1	-0,5
Incidentele lasten	-2,5	-2,9
Belastingen	-3,0	-0,2
Resultaat na belastingen	<u>9,1</u>	<u>3,6</u>

De belastinglast wordt berekend over de behaalde resultaten, rekening houdend met de mutatie in de voorziening voor latente belastingverplichtingen, met niet belastbare of aftrekbare bedragen en met andere fiscale faciliteiten. Het toepasselijke belastingpercentage bedraagt 25%. Het resultaat van de fiscale eenheid over 2016 is positief dat verrekend kan worden met de fiscaal compensabele verliezen uit het verleden. Na compensatie resteert ultimo 2016 nog een te compenseren verlies van € 8,3 miljoen dat dateert uit 2014.

Balans, investeringen, netto kasstroom en vermogen

Het balanstotaal is gestegen van € 388,1 miljoen ultimo 2015 tot € 406,3 miljoen ultimo 2016. Deze stijging wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de hoge productie aan het eind van 2016 hetgeen resulteerde in een hoger debiteuren- en nog te factureren bedrag. Daarentegen nam ook de negatieve onderhanden werken positie af als gevolg van de start van een aantal eigen vastgoedontwikkelingsprojecten die wij (gedeeltelijk) zelf hebben voorgefinancierd. Daardoor nam het saldo aan liquide middelen met € 9,2 miljoen af tot € 61,6 miljoen terwijl het bedrag aan rentedragende schulden van € 21,5 miljoen op nagenoeg hetzelfde niveau bleef. De netto financieringspositie bedroeg € 40,1 miljoen ultimo 2016 tegenover € 49,6 miljoen ultimo 2015.

De kasstroom uit operationele activiteiten was per saldo negatief € 2,7 miljoen tegenover positief € 17,5 miljoen in 2015. De bruto investeringen in materiële vaste activa bleven in het boekjaar beperkt

tot € 10,5 miljoen en bestonden in hoofdzaak uit vervangingsinvesteringen van materieel en investeringen in automatiseringstoepassingen. De kasstroom uit investeringsactiviteiten kwam daarmee uit op negatief € 6,8 miljoen tegenover negatief € 9,2 miljoen in 2015. De kasstroom uit financieringsactiviteiten bedroeg positief € 0,3 miljoen.

De netto-kasstroom voor 2017 wordt in belangrijke mate bepaald door de mate waarin de beschikbare liquiditeit tijdelijk wordt ingezet om vastgoedprojecten te ontwikkelen en te verkopen, waarbij naar verwachting geen gebruik zal worden gemaakt van de rekening-courant faciliteit.

Door de verwerking van het resultaat over 2016 in het eigen vermogen kwam dit uit op € 114,5 miljoen ofwel een solvabiliteit van 28,2% op een balanstotaal van € 406,3 miljoen tegenover 27,1% ultimo 2015. Voorgesteld wordt een dividend van 30% over het resultaat 2016, ofwel € 2,7 miljoen, uit te keren.

Ultimo 2016 voldeden wij volledig aan de met de banken overeengekomen convenanten.

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Algemeen

Dura Vermeer Groep NV maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de vennootschap blootstellen aan markt- of kredietrisico's. Het betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. De vennootschap maakt geen gebruik van valutatermijncontracten en/of valutaopties en handelt niet in deze financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet-nakomen door een tegenpartij van aan de vennootschap verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten.

Kredietrisico

De onderneming loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, handels- en overige vorderingen en liquide middelen. De blootstelling aan kredietrisico van de onderneming wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke afnemers. Daarnaast houden wij ook rekening met de demografische aspecten van het klantenbestand, waaronder het risico op wanbetaling in de sector waarin de afnemers actief

zijn, aangezien deze factor van invloed is op het kredietrisico. Als onderdeel van het door de Raad van Bestuur geformuleerde kredietbeleid wordt iedere nieuwe klant afzonderlijk op kredietwaardigheid beoordeeld voordat de betalings- en leveringsvoorwaarden van de Groep worden aangeboden. In die beoordeling worden, indien voorhanden, externe kredietbeoordelingen meegenomen en in sommige gevallen ook bankreferenties.

De handelsdebiteuren bevatten geen belangrijke concentratie van vorderingen in bepaalde marktsectoren.

De boekwaarde van de financiële bezittingen waarover kredietrisico wordt gelopen, is als volgt:

Kredietrisico		
In miljoenen euro's	31-12-2016	31-12-2015
Leningen en vorderingen		
financiële vaste activa	9.089	10.046
Vorderingen en overlopende activa	194.754	158.688
Liquide middelen	61.611	70.800
	265.454	239.534

Renterisico en kasstroomrisico

De onderneming loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden. Voor vorderingen en schulden met variabel rentende renteaftspraken loopt de onderneming risico ten aanzien van toekomstige kasstromen en met betrekking tot vastrentende leningen reële waarde risico. De rentegevoeligheid over de rentedragende vorderingen en schulden is gezien de omvang van de rentedragende vorderingen en schulden gering. Derhalve heeft de onderneming geen afgeleide rente-instrumenten afgesloten.

Liquiditeitsrisico

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar blijft om steeds binnen het gestelde financieringsconvenant te blijven.

Van hoog tot laag in de organisatie is middels de toepassing van algemene en specifieke beheersmaatregelen veel aandacht voor het identificeren, bewaken en beheersen van risico's die een negatief effect kunnen hebben op de doelstellingen, resultaten en de reputatie van de onderneming. Bij het beheersen van de financiële risico's wordt onderzocht in hoeverre het

gebruik van financiële instrumenten deze risico's verder kunnen verminderen.

Marktrisico

Marktrisico betreft het risico dat de inkomsten van de onderneming of waarde van de financiële instrumenten nadelig beïnvloed worden door veranderingen van marktprijzen. De waarde van de in dit kader door de Groep afgesloten bitumenhedges is per balansdatum nagenoeg nihil. Deze hedges zijn afgesloten om de inkoopwaarde van de vaststaande productie af te dekken. De hedges hebben een looptijd tot en met het eerste kwartaal van 2017 en hebben per balansdatum een omvang van 100 ton.

Vooruitzichten

Wij zijn 2017 gestart met in totaliteit een goed gevulde orderportefeuille. We zijn positief over hoe de markt voor woning- en utiliteitsbouw zich ontwikkelt terwijl de infra-activiteiten voor een deel beïnvloed worden door de mate waarin we er in slagen 2 of 3 grote projecten te verwerven. Maar ook daar zien wij voldoende kansen en mogelijkheden, zowel wat betreft EMVI-opdrachten als opdrachten voor beheer en onderhoud, mede gebaseerd op positieve effecten van de eind 2015 ingezette strategie.

De investeringen buiten de projecten om zullen het komende jaar naar verwachting beperkt blijven tot vervangingsinvesteringen behoudens de inrichting van onze nieuwe kantoren in Utrecht en Den Bosch, in welk kantoor alle disciplines van Dura Vermeer in het zuiden

en zuidoosten van Nederland in één kantoor zijn samengebracht. Daarbij blijven wij investeren in innovaties en nieuwe toepassingen die rechtstreeks ten goede moeten komen aan onze projecten en onze opdrachtgevers.

Onze liquiditeitspositie blijft naar verwachting goed. Voor projecten die reeds verkocht en/of verhuurd zijn, zullen wij indien nodig externe financieringen op non-recourse basis aanvragen op een dusdanig niveau dat wij blijven voldoen aan de met de banken gemaakte afspraken. De rekening courant faciliteit bij de banken van € 60 miljoen zullen wij, waar nodig en gewenst, gedeeltelijk inzetten voor eigen vastgoedontwikkelingsprojecten.

Wij verwachten dat het aantal medewerkers nagenoeg gelijk zal blijven.

Tot slot zijn we onze directies en medewerkers heel veel dank en waardering verschuldigd voor hun inzet en betrokkenheid gedurende het afgelopen jaar.

Rotterdam, 21 maart 2017

Raad van Bestuur

J. Dura, voorzitter

L.H. Barg, CFO

R.P.C. Dielwart

T. Winter

RISICOBEBEERSING

De mate waarin een bouwonderneming de vele risico's waarmee zij wordt geconfronteerd weet te beheersen bepaalt in belangrijke mate haar succes. Hierna geven wij weer hoe Dura Vermeer met de verschillende risico's omgaat.

Algemeen

De markt van woning- en utiliteitsbouw, vastgoedontwikkeling en infrastructuur is veelzijdig en uitdagend. Projecten lopen uiteen van eenvoudig, seriematig en beperkt in omvang tot complex, uniek en met een omvang die de jaaromzet van een gemiddelde werkmaatschappij ruim kan overstijgen. Dura Vermeer dient uit het grote aanbod van en diversiteit aan projecten een keuze te maken welke projecten qua aard en omvang bij ons passen, waarbij sprake moet zijn van een verantwoorde balans tussen risico en rendement. De mate waarin Dura Vermeer de risico's weet te beheersen bepaalt het succes van onze onderneming.

De bereidheid tot het aangaan van risico's wordt mede beïnvloed door het gegeven dat Dura Vermeer een familievennootschap is met een bestaansgeschiedenis van ruim 160 jaar. Dat vertaalt zich in de soort projecten die we wel of niet willen verwerven, maar ook in de keuze om risico's te beheersen ook al gaat dat ten koste van het rendement. Als criterium daarbij geldt dat afzonderlijke projecten het voortbestaan van de gehele onderneming niet in gevaar mogen brengen. Dit vertaalt zich in de volgende algemene uitgangspunten:

- Het project dient qua aard en omvang te passen binnen de doelstellingen van en de aanwezige ervaring en deskundigheid binnen de onderneming;
- Er is op projectniveau geen sprake van onbeperkte aansprakelijkheid en waar mogelijk en gewenst worden risico's verzekerd;
- Het project dient kostendekkend te zijn met een bij de risico's passende opslag voor risico en winst;
- Projecten met een afzetrisico dienen een meer dan gemiddelde winstmarge te genereren, rekening houdend met de inbreng van eigen vermogen;
- Een project dat voor eigen rekening en risico is gerealiseerd dient in principe na gereedkomen binnen 6 maanden afgestoten te worden tenzij vooraf besloten is bij het project betrokken te blijven zoals bij pps-opdrachten of projecten voor eigen gebruik;
- Voor projecten die in combinatie met anderen uitgevoerd worden, geldt dat iedere combinant naar rato van zijn inbreng middelen inbrengt en in evenredigheid risico loopt.

Risicobeheersing is uiteraard niet alleen de verantwoordelijkheid van de bovenste managementlaag maar moet tot diep in de haarvaten van de onderneming doorgedrongen zijn. Risicomanagement is onderdeel van onze bedrijfscultuur. Dit wordt bereikt door middel van een scala aan maatregelen, cursussen, instructies, afspraken, (project) audits, checklists, (financiële) rapportages en evaluaties. Daarbij moet het voor eenieder die werkzaam is binnen onze onderneming duidelijk zijn welke keuzes Dura Vermeer met betrekking tot het aangaan van risico's heeft gemaakt, wat wij als Dura Vermeer aankunnen qua type en omvang project en wat niet, en in welke mate zij kunnen bijdragen aan het beheersen van die risico's en daarmee het tot een succes maken van Dura Vermeer.

Strategische en marktrisico's

Dura Vermeer heeft de keuze gemaakt zich te richten op die projecten die bij haar passen wat betreft omvang, ervaring, deskundigheid, algemeen risico-profiel en financiële draagkracht en waarbij wij het onderscheid kunnen maken ten opzichte van onze concurrenten. Daarbij gaat het ook om zaken als innovatief karakter, complexiteit, gewenste integrale aanpak en eventueel benodigde financiële inbreng. De wijze van verwerving, zoals aanbesteding, bouwteam, eigen ontwikkeling en publiek private samenwerking, speelt daarbij een rol. De onderlinge samenstelling van deze elementen in de afzonderlijke projecten bepaalt uiteindelijk het risicoprofiel.

Om de risico's van de gemaakte keuzes ten aanzien van strategie en markt te beheersen, is er binnen de onderneming sprake van een complex aan maatregelen en rapportages op basis waarvan de gemaakte keuzes worden gevolgd en zo nodig bijgestuurd:

- De Raad van Bestuur evalueert periodiek in samenwerking met haar commissarissen en aandeelhouders of de lange termijn strategie dient te worden aangepast. Deze evaluatie mondt uit in een strategisch plan voor de komende drie tot vijf jaar dat richtinggevend is voor de divisies en werkmaatschappijen en bepalend is voor de keuze van projecten (zowel in technische als juridische en financiële zin) waarvoor Dura Vermeer wil gaan.
- De werkmaatschappijen maken voor de komende drie jaar, binnen de aan hen gedelegeerde bevoegdheden, een eigen operationeel plan, waarbij het strategische plan van de Raad van Bestuur als uitgangspunt dient en er waar mogelijk een gezonde mix in samenstelling van de projecten dient te zijn (aanbesteding, bouwteam, eigen ontwikkeling, pps). De bevoegdheden zijn vastgelegd in de Concernrichtlijnen.
- Op basis van de door de Raad van Bestuur geformuleerde

leerde uitgangspunten stellen de divisies en de werkmaatschappijen voor het komende jaar een begroting op volgens een vast format en uniforme waarderingsgrondslagen waaruit de onzekerheden en aangegane risico's in voldoende mate blijken.

- Met betrekking tot de personele invulling bepalen werkmaatschappijen zelf in welke mate zij projecten uitvoeren met eigen medewerkers of met ingehuurd personeel om zo flexibel mogelijk te blijven. Daarbij zijn zij zich bewust van de risico's van het inschakelen van uitzendbureaus of het inhuren van zzp-ers.
- De Raad van Bestuur volgt op maandelijkse basis de ontwikkelingen op de markt en past de strategie indien noodzakelijk aan;

Dit samenstel van strategische keuzes, afgesproken maatregelen en gedelegeerde bevoegdheden moet waarborgen dat de organisatie aan de vooraf geformuleerde uitgangspunten blijft voldoen en dat de daaruit voortvloeiende risico's worden beheerst.

Operationele risico's

Het merendeel van de operationele risico's heeft direct betrekking op de individuele projecten die door de werkmaatschappijen worden aangenomen en uitgevoerd. De verantwoordelijkheid voor het beheersen van die risico's ligt in eerste instantie bij het management van de werkmaatschappij(en) zelf.

Rondom het aannemen van projecten is een stelsel van maatregelen en procedures van toepassing waarbij op de naleving daarvan nauwgezet wordt gelet. Dit betreft met name:

- Een duidelijke omschrijving van de projecten (zowel qua aard en omvang, rendement, financieringsbehoefte als specifieke risico's) door middel van tender-formulieren of investeringsaanvragen die vooraf schriftelijk ter goedkeuring voorgelegd moeten worden aan de divisiedirectie, Raad van Bestuur of Raad van Commissarissen, afhankelijk van de aard en omvang van het project zoals omschreven in de Concernrichtlijnen. Op basis hiervan wordt bepaald of het project past in het risicoprofiel van Dura Vermeer en met de verwerking van het project kan worden doorgegaan.
- Toepassing van standaardprocedures rond het selecteren en beoordelen van mede-uitvoerende en risicodragende partners en andere bij het project betrokken partijen.
- Een inventarisatie in detail van de onderkende risico's (organisatorische, contractuele, uitvoeringstechnische, financiële, juridische, verzekeringstechnische) en de maatregelen die genomen zijn of kunnen worden om deze te beheersen c.q. te verdisconteren in de aanbiedingsprijs.

- Verdere uitwerking van het project in inschrijvings- en werkbegrotingen aan de hand van detailcalculaties op basis van vaste schema's en periodiek getoetste standaarden, marktsonderingen, aanbiedingen van leveranciers en onderaannemers.
- Het samenstellen van een projectteam waarin alle noodzakelijke disciplines en deskundigheden vertegenwoordigd zijn.

De onderkende risico's rondom de uitvoering van projecten en de daarbij te nemen maatregelen zijn opgenomen in het Management Zorg Systeem als onderdeel van het KAM-systeem. In dit Management Zorg Systeem zijn richtlijnen, werkinstructies, procedures, controlelijsten, evaluatieformulieren enz. opgenomen op het gebied van contractmanagement, omgevingsmanagement, inkoop, veiligheid, gezondheid en milieu, aansprakelijkheid en verzekeringen en beveiliging van IT-systemen.

Controle op de handhaving van procedures en instructies vindt plaats door middel van periodieke toolbox meetings, voortgangs-/evaluatiegesprekken en interne en externe audits.

Voor de financiële projectbewaking hanteren wij uitgewerkte detailbegrotingen, periodieke voortgangsrapportages, overzichten inzake lopende inkoopverplichtingen, maandelijks geactualiseerde prognose eindresultaten en analyses van de verschillen tussen het voorcalculatorische en werkelijke resultaat welke in een overleg tussen projectverantwoordelijke en werkmaatschappijdirectie aan de orde komen.

De activiteiten die Dura Vermeer ontplooit, kunnen ook risico's met zich brengen voor medewerkers, onderaannemers, leveranciers, de directe omgeving van de bouwplaats en de maatschappij in z'n algemeenheid. Dura Vermeer zet hoog in op het gebied van veiligheid voor haar eigen werknemers, andere aanwezigen op de bouwplaats, omwonenden en anderen die betrokken kunnen raken bij haar activiteiten. Als uitgangspunt geldt dat ten aanzien van veiligheid geen enkel risico gelopen mag worden en dat iedereen zich aan de veiligheidsinstructies dient te houden, ook al gaat dit ten koste van de voortgang en/of het rendement van het project.

Financiële risico's

De gemaakte keuzes ten aanzien van de strategische en marktrisico's en de beheersing van de operationele risico's hebben ook invloed op de aard en de hoogte van de financiële risico's. Deze hebben zowel een korte als lange termijn karakter. Het korte termijn karakter komt tot uiting in de werkkapitaalbehoefte. Het lange termijn karakter betreft het vermogensbeslag dat de

projecten met zich meebrengen, de invloed op de convenanten van de banken, de resterende mogelijkheden om nieuwe projecten te verwerven en indien nodig te financieren, en het in voldoende mate kunnen verschaffen van zekerheden in de vorm van bankgaranties of anderszins.

Ten einde de financiële risico's te monitoren en te beheersen worden de volgende periodieke rapportages opgesteld:

- Iedere week een liquiditeitsprognose voor de komende 6 weken.
- Per 4 weken op werkmaatschappijniveau een geactualiseerde, beknopte prognose van het voor dat jaar verwachte resultaat met een verklaring van de aanpassingen ten opzichte van de begroting c.q. de vorige prognose volgens een standaard format.
- Per 4 weken een overzicht van het verloop van de eigen liquiditeit en de liquiditeit bij bouwcombinaties, de ouderdom van debiteuren, een verkorte balans, de gerealiseerde omzet enz. dat beoordeeld wordt door de divisiedirectie, mede om de werkmaatschappijen zich bewust te laten zijn van de noodzaak van een actief liquiditeitenbeheer.
- Periodiek (maximaal om de 8 weken) wordt er voor ieder project een geactualiseerde prognose van het verwachte eindresultaat gemaakt en worden de prognoses van de werkmaatschappijen daarop aangepast;
- Per kwartaal een uitgebreide rapportage waarin naast de prognose van het resultaat ook een beschrijving van de ontwikkelingen, een inzicht van de stand van zaken van de onderhanden projecten en een actualisering van de in de begroting opgenomen onzekerheden (formele en informele elementen) deel van uit maken.
- Per 4 weken een prognose van de balans en de financieringsbehoefte voor het lopende en de komende drie jaar om te beoordelen of er voldoende financiële ruimte beschikbaar is om nieuwe projecten te starten. Daarbij geldt als uitgangspunt dat investeringen in projecten pas plaatsvinden als de financiering tot en met de oplevering is veiliggesteld. Daartoe worden projecten met een financieringsbehoefte, anders dan de gebruikelijke termijnregelingen, vooraf ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Bestuur. Het cashflow schema van het beoogde project wordt gevoegd in de bestaande liquiditeitsprognose voor de komende drie jaar en op basis daarvan wordt beoordeeld of het betreffende project past binnen de eigen liquiditeitspositie of externe financieringsmogelijkheden van de groep. Vanwege het belang van een gezonde (lange termijn) financiering van de onderneming vindt deze beoordeling centraal onder de verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur plaats. Daarbij wordt

gebruik gemaakt van afzonderlijke projectfinancieringen (zowel recourse als non-recourse), leasing, een gecommiteerde rekening courant- en projectfinancieringsfaciliteit bij banken en middellange termijn leningen.

- Dura Vermeer is ook risicodragers bij de ontwikkeling van projecten in woningbouw en utiliteitsbouw. Voordat echter met de bouw wordt begonnen, dient minimaal 70% van het project verkocht of verhuurd te zijn, is de financiering zeker gesteld en genereert het project bij opleveren een positieve cashflow.
- Voor het stellen van garanties heeft Dura Vermeer garantiefaciliteiten bij banken en borgmaatschappijen. Deze garanties hebben doorgaans het karakter van afbouwgaranties en zijn ruim voldoende om in de behoefte te voorzien.
- Waar dat mogelijk en gewenst is, worden risico's verzekerd. Daarbij gaat het niet alleen om de gebruikelijke CAR- en AVB-verzekering maar ook om de bestuurdersaansprakelijkheid- en ongevallenverzekering. Voor de projecten waar Dura Vermeer als ontwerpende aannemer optreedt, is een verzekering afgesloten ter dekking van ontwerpfouten, zowel vóór oplevering als daarna. Per categorie van verzekerde risico's is een afzonderlijk eigen risico bedrag bepaald.

Dit samenstel van procedures, maatregelen en "checks en balances" om alle mogelijke risico's in een vroeg stadium te onderkennen en te beheersen bepaalt in hoge mate het succes van onze onderneming.

BERICHT VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

We hebben de jaarrekening en het jaarverslag over het boekjaar 2016, in aanwezigheid van de Raad en Bestuur en de directeur Financiën, met de externe accountant besproken. De jaarrekening is door de externe accountant, KPMG Accountants NV, gecontroleerd en van een goedkeurende verklaring voorzien. Deze verklaring is opgenomen op pagina 55 van dit verslag.

De stukken hebben onze instemming en wij stellen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor om de jaarrekening 2016 vast te stellen. Het dividendvoorstel van de Raad van Bestuur hebben wij goedgekeurd. Wij verzoeken de aandeelhouders de Raad van Bestuur decharge te verlenen voor het gevoerde beleid van het afgelopen verslagjaar en de Raad van Commissarissen voor het gevoerde toezicht op het beleid.

In het verslagjaar hebben wij zes reguliere vergaderingen met de Raad van Bestuur gehad. Naast deze formele vergaderingen hadden de voorzitter en de vicevoorzitter van onze Raad tussentijds regelmatig overleg met de voorzitter van de Raad van Bestuur. Ook hebben leden van de Raad van Commissarissen vergaderingen van de Centrale Ondernemingsraad bijgewoond.

In onze gesprekken met de Raad van Bestuur zijn diverse onderwerpen aan de orde gekomen. Dit betrof onder meer de operationele en financiële gang van zaken waaronder grote inschrijvingen op nieuwe projecten en eigen vastgoedontwikkelingsprojecten, het verloop van de orderportefeuille, strategie, marktontwikkeling, organisatorische wijzigingen, risicomanagement, veiligheid, duurzaamheid en integriteit. Wij zijn verheugd over de wijze waarop de onderneming zich heeft hersteld van de neergaande trend in de bouwbranche en doelgericht vasthoudt aan de strategie om bij de top 3 van vernieuwers in de bouw te komen. De eerste resultaten hiervan zijn zichtbaar en veelbelovend hetgeen tot uiting komt in de positieve ontwikkeling van het resultaat en de financiële positie van de onderneming.

In september van het verslagjaar is de heer drs. P.S. Overmars toegetreden tot onze Raad. Hij volgt de heer mr. drs. J.P. Drost op, wiens commissariaat bij Dura Vermeer onverenigbaar was met zijn nieuwe functie

als bestuursvoorzitter van SHV Holding. Wij zijn de heer Drost veel dank verschuldigd voor zijn bijdrage aan onze vergaderingen.

Wij zijn de Raad van Bestuur, de directies en alle medewerkers erkentelijk voor hun inzet en bedanken hen voor hun bijdrage gedurende het afgelopen verslagjaar.

Rotterdam, 21 maart 2017

drs. P.C. Klaver, voorzitter
M.W. van Sluis RA, vicevoorzitter
J.M.A. van der Lof MBA
drs. P.S. Overmars
ing. D. van Well

JAARREKENING

GECONSOLIDEERDE BALANS

(vóór resultaatbestemming / x € 1.000)

	Noot	31-12-2016	31-12-2015
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	[1]	717	-
Materiële vaste activa	[2]	87.358	84.528
Financiële vaste activa	[3]	24.451	27.729
		112.526	112.257
Vlottende activa			
Vorraden	[4]	38.592	47.599
Vorderingen en overlopende activa	[5]	193.578	157.474
Liquide middelen	[6]	61.611	70.800
		293.781	275.873
Kortlopende schulden			
Saldo vlottende activa min kortlopende schulden	[7]	268.145	258.254
		25.636	17.619
Saldo van activa min kortlopende schulden		138.162	129.876
Langlopende schulden			
	[9]	9.767	10.275
Voorzieningen			
	[10]	13.909	14.259
Eigen vermogen			
	[11]	114.486	105.342
		138.162	129.876

GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

(x € 1.000)	Noot	2016	2015
Netto omzet		1.199.070	970.792
Wijziging in voorraden gereed product en werken in uitvoering		-54.216	81.427
Som van de bedrijfsopbrengsten	[12]	1.144.854	1.052.219
Kosten van grond en hulpstoffen, uitbesteed werk en andere externe kosten		936.801	865.460
Lonen en salarissen		147.888	138.428
Sociale lasten en pensioenlasten	[13]	36.615	37.111
Afschrijvingen op immateriële vaste activa		179	-
Afschrijvingen op materiële vaste activa		10.190	9.553
Overige bedrijfskosten	[14]	3.075	-
Som van de bedrijfslasten		1.134.748	1.050.552
Bedrijfsresultaat		10.106	1.667
Financiële baten en lasten			
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		695	987
Rentelasten en soortgelijke kosten		-786	-1.479
		-91	-492
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen		10.015	1.175
Belastingen	[15]	-3.039	-254
		6.976	921
Resultaat uit deelnemingen		2.168	2.680
Resultaat na belastingen		9.144	3.601

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

(volgens de indirecte methode / x € 1.000)		Noot	2016	2015
Bedrijfsresultaat			10.106	1.667
<i>Aanpassingen voor:</i>				
Afschrijvingen materiële en immateriële vaste activa	[1,2]	10.369		9.553
Resultaat op verkoop van materiële vaste activa		-840		-1.011
Mutatie voorzieningen		-350		-1.061
Veranderingen in werkkapitaal				
- Mutatie vorderingen		-35.294		22.112
- Mutatie voorraden		9.007		12.410
- Mutatie onderhanden werk		-34.003		10.317
- Mutatie kortlopende schulden		36.773		-39.629
			<u>-14.338</u>	<u>12.691</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			-4.232	14.358
Ontvangen interest			695	992
Betaalde interest			-801	-1.466
Ontvangen dividenden	[3]		1.624	3.609
Betaalde/Ontvangen winstbelasting			-	42
Kasstroom uit operationele activiteiten			-2.714	17.535
Ontvangen aflossingen overige financiële vaste activa	[3]	1.369		1.243
Investerings in (im)materiële vaste activa	[1,2]	-10.547		-11.161
Desinvesteringen van materiële vaste activa		3.471		6.145
Vervreemding niet-geconsolideerde deelnemingen	[3]	7		52
Investerings in overige financiële vaste activa	[3]	-691		-2.752
Verstrekking leningen aan overige financiële vaste activa	[3]	-412		-2.762
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			-6.803	-9.235
Mutatie projectfinancieringen		5.332		-4.394
Aflossing van langlopende schulden (inclusief kortlopende deel)		-5.004		-10.229
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			328	-14.623
Nettokasstroom			-9.189	-6.323
Saldo liquide middelen 1 januari			70.800	77.123
Saldo liquide middelen 31 december			61.611	70.800

GECONSOLIDEERD OVERZICHT TOTAALRESULTAAT

(x € 1.000)

2016

2015

**Geconsolideerd resultaat na belastingen
toekomend aan de rechtspersoon**

9.144

3.601

Totaalresultaat van de rechtspersoon

9.144

3.601

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Algemeen

Algemeen

Dura Vermeer Groep NV is een landelijk opererend bouw- en infraconcern werkzaam in de sectoren bouw, infrastructuur, engineering en dienstverlening. De onderneming is een naamloze vennootschap waarvan de statutaire zetel en het hoofdkantoor gevestigd zijn te Rotterdam.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2016, dat is geëindigd op 31 december.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek op basis van het continuïteitsprincipe. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld.

Toepassing van artikel 402 Boek 2 BW

De financiële gegevens van de onderneming zijn in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt. Derhalve vermeldt de enkelvoudige winst- en verliesrekening conform artikel 402 Boek 2 BW slechts het aandeel in het resultaat na belastingen van vennootschappen waarin wordt deelgenomen en het overige resultaat na belastingen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Netto omzet wordt verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de projecten zijn overgedragen aan de koper.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken

van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van de directie het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- Waardering van de onderhanden werken
- De waardering van de voorraad gronden

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: verstrekte leningen en overige vorderingen, overige financiële verplichtingen en derivaten.

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze worden door de onderneming gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn, indien een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen en het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten direct verwerkt in de winst- en verliesrekening.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstrekte leningen en overige vorderingen

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Financiële verplichtingen

Financiële verplichtingen worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd op basis van de effectieve-rentemethode.

Afgeleide financiële instrumenten

De eerste waardering voor afgeleide financiële instrumenten is reële waarde. Na eerste waardering worden afgeleide financiële instrumenten gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde, tenzij hedge accounting onder het kostprijs hedgemodel wordt toegepast.

Hedge accounting bij waardering van afgeleide instrumenten op kostprijs

Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast vindt, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, geen herwaardering van dit instrument plaats. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de winst- en verliesrekening, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst of het met het afgeleide instrument samenhangende verlies in de winst- en verliesrekening verwerkt. Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting wordt de kostprijs van dit actief aangepast met de afdekkingsresultaten die nog niet in de winst- en verliesrekening zijn verwerkt. Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, dient de cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de winst- en verliesrekening was verwerkt, als overlopen-

de post in de balans opgenomen te worden, totdat de afgedekte transacties plaatsvinden. Indien de transacties naar verwachting niet meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de winst- en verliesrekening. Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor hedge accounting, maar het financiële instrument niet wordt verkocht, wordt ook de hedge accounting beëindigd. De vervolgwaaarding van het financiële instrument is dan tegen kostprijs of lagere marktwaarde.

Voorwaarden aan hedge accounting

De onderneming documenteert de hedgerelaties en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat er sprake is van een effectieve hedge respectievelijk dat er geen sprake is van overhedges. De effectiviteitstest vindt plaats door vergelijking van de kritieke kenmerken van het afdekkingsinstrument met de afgedekte positie. Indien sprake is van een overhedge wordt de hiermee samenhangende waarde op basis van kostprijs of lagere marktwaarde direct in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet tegen reële waarde wordt verantwoord met waardewijzigingen in de winst- en verliesrekening wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de onderneming toekomend bedrag onder voorwaarden die de onderneming

anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur failliet zal gaan.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door de onderneming worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van alle individueel significante vorderingen wordt beoordeeld of deze specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Alle individueel significante vorderingen en beleggingen waarvan is vastgesteld dat deze niet specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering worden vervolgens collectief beoordeeld op een eventuele waardevermindering die zich al heeft voorgedaan maar nog niet is vastgesteld. Van individueel niet significante vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken. Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de onderneming historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als de ondernemingsleiding van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardeverminderverslies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Als in een latere periode het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderverslies wordt het bedrag uit hoofde van het herstel opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Grondslagen voor de geconsolideerde balans

Consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de onderneming en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover centrale leiding bestaat. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming een meerderheidsbelang heeft, of waarin op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend, betrokken. Deelnemingen waarin de zeggenschap 50% bedraagt en overige joint ventures, worden proportioneel geconsolideerd. De financiële gegevens van vennootschappen waarin Dura Vermeer Groep NV direct of indirect deelneemt worden als deelneming beschouwd voor zover zij niet als groepsmaatschappijen c.q. als joint ventures of als andere rechtspersonen waarop overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover centrale leiding bestaat zijn aan te merken.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de Groep gemaakte winsten. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht.

Voor een volledig overzicht van de deelnemingen van Dura Vermeer Groep NV verwijzen wij naar de bij de Kamer van Koophandel gedeponeerde lijst.

Immateriële vaste activa

Goodwill wordt bepaald als het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs van de deelnemingen en het belang van de groep in de netto reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa en de 'voorwaardelijke' verplichtingen van de overgenomen deelneming, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De geactiveerde goodwill wordt lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, onder aftrek van afschrijvingen, die gebaseerd zijn op de geschatte economische levensduur van de betreffende activa, respectievelijk tegen lagere bedrijfswaarde. Op bedrijfsterreinen, inclusief de terreinen welke onder 'Niet dienstbaar aan productieproces' zijn gepresenteerd wordt niet afgeschreven. Voor een gedeelte van de machines en installaties wordt de jaarlijkse afschrijving bepaald op basis van een percentage van de boekwaarde, waarbij de geschatte economische levensduur op gemiddeld 8 jaren wordt gesteld. De overige activa worden afgeschreven op basis van een vast percentage van de aanschaffingskosten, gebaseerd op een economische levensduur van maximaal 33 jaar voor gebouwen en van 3 tot 10 jaar voor andere vaste bedrijfsmiddelen. De kosten van groot onderhoud komen direct ten laste van het boekjaar waarin het groot onderhoud plaatsvindt, tenzij er duidelijk sprake is van verlenging van de levensduur van het actief. In dat geval worden de kosten geactiveerd en naar rato van de resterende levensduur afgeschreven.

Financiële vaste activa

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Een aandeel in de winst van de deelneming in latere jaren wordt pas verwerkt als en voor zover het cumulatieve niet verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen. Wanneer de onderneming echter geheel of ten dele garant staat voor de schulden van een deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd ter grootte

van de verwachte betalingen door de onderneming ten behoeve van de deelneming. De voorziening wordt primair gevormd ten laste van langlopende vorderingen op de deelneming die feitelijk moeten worden gezien als een onderdeel van de netto-investering, en wordt voor het overige gepresenteerd onder de voorzieningen.

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of duurzame lagere bedrijfswaarde. De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofd financiële instrumenten.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder financiële baten en lasten.

Samenwerkingsverbanden

Deelnemingen waarin de onderneming de zeggenschap gezamenlijk met andere deelnemers uitoefent (joint ventures), worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde.

In geval van samenwerking door het gezamenlijk uitvoeren van activiteiten waarbij iedere deelnemer zelf de uitsluitende zeggenschap over die activa houdt, verwerkt de onderneming de activa waar zij zeggenschap over heeft evenals de zelf aangegane verplichtingen, zelf gemaakte kosten en het aandeel in het resultaat op verkopen en/of dienstverlening door de joint venture.

In geval van samenwerking door het gezamenlijk uitvoeren van activiteiten gebruik makend van activa waarover de deelnemers gezamenlijk zeggenschap hebben, verwerkt de onderneming de gemeenschappelijke activa, verplichtingen, kosten en opbrengsten proportioneel.

Bijzondere waardeverminderingen materiële vaste activa

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroom genererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restantverlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroom genererende eenheid geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Voorraden

Voorraad gronden die nog niet in productie zijn genomen en voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs of, indien lager, marktwaarde per balansdatum. Voorraden gereed product worden gewaardeerd tegen bestede directe kosten, vermeerderd met een opslag voor algemene kosten of, indien lager, marktwaarde. Aan de voorraad gronden wordt geen rente toegerekend. De gronden zijn verworven om in de nabije toekomst te ontwikkelen als bouwlocatie.

Onderhanden werken

De post onderhanden projecten bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst, verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen. In de waardering van onderhanden projecten worden de kosten die direct betrekking hebben op het project (zoals personeelskosten voor werknemers direct werkzaam aan het project, kosten van materialen, afschrijvingskosten van installaties en uitrusting die bij de uitvoering van het project worden gebruikt), de kosten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en toewijsbaar zijn aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend, begrepen.

De toerekening van opbrengsten, kosten en winstneming op onderhanden projecten geschiedt naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het werk ('percentage of completion'-methode). De mate waarin prestaties van een onderhanden werk zijn verricht worden bepaald aan de hand van de productie (gemaakte projectkosten in verhouding totale verwachte projectkosten) tot en met balansdatum danwel op basis van de gefactureerde termijnen wanneer dat een goede weergave is van de voortgang van het onderhanden werk. Verwerking vindt plaats zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van onderhanden project.

Het resultaat van een aanneemcontract kan betrouwbaar worden ingeschat als de totale projectopbreng-

sten, de vereiste projectkosten om het project af te maken en de mate waarin het onderhanden project is voltooid betrouwbaar kunnen worden vastgesteld, het waarschijnlijk is dat de economische voordelen naar de vennootschap zullen toevloeien en de aan het onderhanden project toe te rekenen projectkosten duidelijk te onderscheiden zijn en op betrouwbare wijze te bepalen zijn.

Het resultaat van een regiecontract kan betrouwbaar worden ingeschat als het waarschijnlijk is dat de economische voordelen naar de vennootschap zullen toevloeien en de aan het onderhanden project toe te rekenen projectkosten duidelijk te onderscheiden zijn en op betrouwbare wijze te bepalen zijn.

Indien het resultaat van onderhanden project niet betrouwbaar kan worden ingeschat, worden de projectopbrengsten slechts verwerkt in de winst-en-verliesrekening tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. De projectkosten worden verwerkt in de winst- en verliesrekening in de periode waarin ze zijn gemaakt.

Onder projectopbrengsten wordt verstaan de in het contract overeengekomen opbrengsten vermeerderd met eventuele opbrengsten op grond van meer- of minderwerk, claims en vergoedingen, indien en voor zover het waarschijnlijk is dat de opbrengsten zullen worden gerealiseerd en betrouwbaar kunnen worden bepaald. De projectopbrengsten worden bepaald op de reële waarde van de tegenprestaties die is of zal worden ontvangen.

Uitgaven die verband houden met projectkosten die na de balansdatum tot te verrichten prestaties leiden, worden als onderdeel van de voorraden, onderhanden werk of vooruitbetalingen/overlopende activa verwerkt indien het waarschijnlijk is dat ze in een volgende periode zullen leiden tot opbrengsten. Verwerking van de projectkosten in de winst- en verliesrekening vindt plaats als de prestaties in het project worden geleverd en zijn gerealiseerd. Verwachte verliezen op onderhanden projecten worden onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verwerkt. Het bedrag van het verlies wordt bepaald ongeacht of het project reeds is aangevangen, het stadium van realisatie van het

project of het bedrag aan winst dat wordt verwacht op andere, niet gerelateerde projecten.

Indien per saldo een creditpositie resteert uit hoofde van hogere gefactureerde termijnen dan de waarde van het verrichte werk wordt deze per saldo creditstand verantwoord onder de kortlopende schulden.

Projecten uit eigen ontwikkeling worden gewaardeerd tegen aanschaffingskosten inclusief een evenredig deel van de verwachte winst voor zover de betreffende projecten aan derden verkocht zijn, onder aftrek van voorzieningen voor te verwachten verliezen en ontwikkelingsrisico's. Rentekosten worden niet aan de onderhanden projecten toegerekend.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen is beschreven onder het hoofd financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kort- en langlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van kort- en langlopende schulden is beschreven onder het hoofd financiële instrumenten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd. Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt;
- en het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Garantieplichtingen

De voorziening voor garantieplichtingen heeft betrekking op ingeschatte verplichtingen ter zake van opgeleverde werken. De toevoeging aan de voorziening is gerelateerd aan de omzet van de in het boekjaar opgeleverde werken. De kosten uit hoofde van garantieplichtingen komen ten laste van de voorziening. Periodiek vindt toetsing van de hoogte van de voorziening plaats aan de hand van de ingeschatte risico's.

Pensioenen

De meerderheid van de medewerkers heeft een pensioenregeling die is ondergebracht bij BPF Bouw. Deze pensioenregeling betreft een middelloonregeling en een beschikbare premieregeling.

In het geval van een tekort bij het bovengenoemde bedrijfstakpensioenfonds bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen anders dan hogere toekomstige premies. De dekkingsgraad (marktwaarde van de beleggingen uitgedrukt in een percentage van de voorziening pensioenverplichtingen volgens de grondslagen van DNB) van het fonds per balansdatum was 110,3%. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremie. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Reorganisatievoorziening

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen als op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben.

In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijk kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de onderneming.

Het merendeel van de voorziening heeft een kortlopend karakter en is derhalve onder de kortlopende schulden gepresenteerd.

Voorziening uit hoofde van claims, geschillen en rechtsgedingen

Een voorziening uit hoofde van claims, geschillen en rechtsgedingen wordt gevormd indien het waarschijnlijk is dat de onderneming in een procedure zal worden veroordeeld. De voorziening betreft de beste schatting van het bedrag waarvoor de verplichting kan worden afgewikkeld, en omvat tevens de proceskosten. Het merendeel van de voorziening heeft een kortlopend karakter en is derhalve onder de kortlopende schulden gepresenteerd.

Overige uitgestelde beloningen

De voorziening voor jubileumuitkeringen betreft de contante waarde van de uitkeringen aan de medewerkers inzake jubilea en andere bijkomende kosten. Bij de berekening van de voorziening is rekening gehouden met toekomstige salarisstijgingen en een vertrek kans van de medewerkers.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst- en verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten betreffen opbrengsten van de in het boekjaar gereedgekomen en aan derden opgeleverde werken (netto omzet), verhoogd of verlaagd met de mutatie in de voorraden gereed product en werken in uitvoering. Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen.

Resultaatverantwoording

Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van onderhanden project, worden de projectopbrengsten en -kosten als opbrengsten en kosten in de winst- en verliesrekening verwerkt (als onderdeel van de wijziging in werken in uitvoering) naar rato van de voortgang van de productie. Indien voor enig werk de verwachting bestaat dat dit met verlies zal worden afgesloten, wordt voor het totaal van het te verwachten verlies een voorziening gevormd.

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Hieronder wordt verstaan het totaal van de aan de bedrijfsopbrengsten toe te rekenen inkoopwaarde van goederen en diensten.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de winst- en verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele leases

Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke kosten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingverplichtingen. De belastingen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen, behoudens voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen

vermogen wordt verwerkt. Bij het berekenen van de vennootschapsbelasting wordt uitgegaan van het bedrijfseconomische resultaat, rekening houdend met belastingfaciliteiten en niet aftrekbare kosten. De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Voor latente belastingverplichtingen wordt een voorziening getroffen voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale boekwaarde van die posten. De voorziening voor latente belastingverplichtingen wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Er wordt uitsluitend een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de realisatie van het tijdelijke verschil kunnen worden aangewend. Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de Groep in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de Groep en de niet-geconsolideerde deelnemingen en tussen niet-geconsolideerde deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd. De resultaten van deelnemingen die gedurende het boekjaar zijn verworven of afgestoten worden vanaf het verwervingsmoment respectievelijk tot het moment van afstoting verwerkt in het resultaat van de Groep.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een discountingsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije markttrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitopslagen.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

(X € 1.000)

(1) Immateriële vaste activa

	Goodwill
Stand per 1 januari 2016	
Aanschaffingsprijs	-
Cumulatieve afschrijvingen	-
Boekwaarde	<u>-</u>
Mutaties:	
Investeringen	896
Desinvesteringen	-
Afschrijvingen	-179
Totaal mutaties	<u>717</u>
Stand per 31 december 2016	
Aanschaffingskosten	896
Cumulatieve afschrijvingen	-179
Boekwaarde	<u>717</u>

De goodwill heeft betrekking op de uitbreiding van de aandelen Asset Rail BV.

(x € 1.000)

(2) Materiële vaste activa	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Niet dienst- baar aan productie- proces	Totaal
Stand per 1 januari 2016					
Aanschaffingskosten	35.371	60.042	42.682	38.029	176.124
Cumulatieve afschrijvingen	-14.628	-48.198	-27.625	-1.145	-91.596
Boekwaarde	20.743	11.844	15.057	36.884	84.528
Mutaties:					
In consolidatie opgenomen	-	436	781	-	1.217
Herclassificatie	-	-	-	6.018	6.018
Investerings	-	2.935	5.324	157	8.416
Desinvesteringen	-302	-586	-1.743	-	-2.631
Afschrijvingen	-740	-3.475	-4.463	-1.512	-10.190
Totaal mutaties	-1.042	-690	-101	4.663	2.830
Stand per 31 december 2016					
Aanschaffingskosten	34.628	61.056	46.287	44.204	186.175
Cumulatieve afschrijvingen	-14.927	-49.902	-31.331	-2.657	-98.817
Boekwaarde	19.701	11.154	14.956	41.547	87.358

De onder de 'Niet dienstbaar aan het productieproces' gepresenteerde materiële vaste activa betreffen een viertal locaties welke langdurig worden geëxploiteerd. De vennootschap heeft het voornemen om deze locaties in de toekomst in productie te nemen danwel te vervreemden. De herclassificatie betreft een locatie welke in 2016 is gereed gekomen en tegen opbrengstwaarde uit het onderhanden werk is gehaald.

(3) Financiële vaste activa	31-12-2016	31-12-2015
Niet-geconsolideerde deelnemingen	13.345	12.828
Latente belastingvordering	2.017	4.855
PPS-vorderingen	3.237	3.729
Overige vorderingen	5.852	6.317
	24.451	27.729

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	Deelnemingen	Latente belasting vordering	PPS- vorderingen	Overige vorderingen	Totaal
Stand per 1 januari	12.828	4.855	3.729	6.317	27.729
In consolidatie opgenomen	-708	-	-	-	-708
Aandeel in resultaten	2.168	-	-	-	2.168
Ontvangen dividenden	-1.624	-	-	-	-1.624
Investeringen	691	-	-	-	691
Desinvesteringen	-7	-	-	-	-7
Aflossingen	-	-	-492	-877	-1.369
Nieuwe leningen	-	-	-	412	412
Overige mutaties	-3	-2.838	-	-	-2.841
Stand per 31 december	13.345	2.017	3.237	5.852	24.451

38

De post latente belastingvordering betreft de tot waardering gebrachte beschikbare voorwaartse verliescompensatie. Van de post latente belastingvordering is ultimo 2016 naar verwachting € 2,0 miljoen verrekenbaar binnen 1 jaar.

De PPS-vordering betreft de vordering op Rijkswaterstaat uit hoofde van de beschikbaarheidsvergoedingen ter zake van het PPS-N31 Rijksweg project. Het financieel vast actief is gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde de reële waarde plus de cumulatieve rente over dat bedrag berekend op basis van de effectieve rentemethode en verminderd met de aflossingen. Het effectieve rentepercentage dat wordt gehanteerd bij de berekening van de geamortiseerde kostprijs bedraagt 5,64%.

De beschikbaarheidsverplichting van het actief wordt op basis van het in de EPCM-overeenkomst beschreven profiel voor groot onderhoud binnen Wäldwei.com BV uitgevoerd. Deze beschikbaarheidsverplichting loopt tot eind 2022. In het verslagjaar is een opbrengst van € 1,2 miljoen (2015: € 1,2 miljoen) verantwoord onder de netto omzet en een resultaat na belastingen van € 0,1 miljoen (2015: € 0,3 miljoen).

Met inachtneming van de betreffende wettelijke voorschriften wordt een lijst van de geconsolideerde en niet-geconsolideerde deelnemingen alsmede van de belangrijkste aannemingscombinaties en andere samenwerkingsverbanden ter inzage gelegd bij de Kamer van Koophandel.

(4) Voorraden	31-12-2016	31-12-2015
Gronden	32.281	40.382
Grond- en hulpstoffen	3.165	3.365
Gerede producten	3.146	3.852
	38.592	47.599

De waarden van de grondposities zijn in 2016 geanalyseerd op basis van de huidige verwachtingen omtrent het ontwikkelpotentieel, de ontwikkeltermijnen en het prijspeil. De cumulatieve duurzame waardevermindering op de gronden bedraagt ultimo 2016 totaal € 7,4 miljoen (2015: € 8,6 miljoen).

(5) Vorderingen en overlopende activa	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Handelsdebiteuren	115.850	95.504
Vorderingen op niet-geconsolideerde deelnemingen	505	821
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.662	949
Nog te factureren inzake werken	37.006	26.209
Vorderingen op bouwcombinaties	13.853	13.938
Vooruitbetaalde kosten	4.465	3.828
Overige vorderingen en overlopende activa	19.237	16.225
	<u>193.578</u>	<u>157.474</u>

De vorderingen onder de post 'vorderingen op niet- geconsolideerde deelnemingen' betreffen voor € 0,5 miljoen handelsdebiteuren (2015: € 0,8 miljoen) op deelnemingen waarop invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Over deze vorderingen wordt geen rente in rekening gebracht.

Er zijn geen vorderingen en overlopende activa opgenomen met een looptijd langer dan een jaar. De voorziening voor mogelijk oninbare vorderingen bedraagt ultimo 2016 € 1,2 miljoen (2015: € 1,2 miljoen).

(6) Liquide middelen

Onder de liquide middelen is voor € 23,2 miljoen (2015: € 30,0 miljoen) aan liquiditeiten opgenomen die volledig ter vrije beschikking staan. De niet volledige vrije liquiditeiten zijn in combinatiewerken ten bedrage van € 35,7 miljoen (2015: € 38,1 miljoen) opgenomen alsmede G-gelden ten bedrage van € 2,7 miljoen (2015: € 2,7 miljoen).

Op balansdatum beschikt Dura Vermeer Groep NV over een gesyndiceerde bankfaciliteit met een drietal banken. Deze faciliteit betreft een gecommiteerde rekening courant faciliteit van in totaal € 60 miljoen en een garantie-faciliteit van € 200 miljoen (ultimo 2016 is hierop € 124,2 miljoen getrokken).

Als zekerheid is aan het banksyndicaat een eerste hypotheek verstrekt op gebouwen en gronden voor een bedrag van € 26,1 miljoen en zijn zekerheden verstrekt waarvan de handelsvorderingen de belangrijkste zijn.

Gedurende 2016 is van voornoemde rekening courant faciliteit geen gebruik gemaakt.

Voor de bankfaciliteiten gelden ratio's ten aanzien van solvabiliteit, leverage en interest coverage. Ultimo 2016 voldoet Dura Vermeer Groep NV aan deze ratio's.

Daarnaast hebben twee borgmaatschappijen voor een totaalbedrag van € 87 miljoen aan garantiefaciliteiten verstrekt (2015: € 83 miljoen). Ultimo 2016 is hierop € 28 miljoen getrokken.

(7) Kortlopende schulden	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Kortlopend deel langlopende schulden	1.057	5.553
Kredietinstellingen	10.685	5.353
Onderhanden werken (8)	16.104	44.107
Leveranciers en handelskredieten	121.497	106.194
Schulden aan niet-geconsolideerde deelnemingen	3.820	441
Belastingen en premies sociale verzekeringen	20.353	17.223
Nog te ontvangen facturen inzake werken	52.181	46.338
Vakantiegelden en niet opgenomen vakantiedagen	9.461	10.280
Kortlopende deel van de voorzieningen	3.347	3.656
Vooruitgefactureerde bedragen	3.283	150
Overige schulden en overlopende passiva	26.357	18.959
	<u>268.145</u>	<u>258.254</u>

Onder de kortlopende schulden zijn geen schulden opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

De schulden aan kredietinstellingen betreffen projectfinancieringen inzake specifieke projecten, veelal in combinatieverband met derden waarbij de looptijd van de financieringen samenvalt met de verkoop van het project. Het rentepercentage is gerelateerd aan het 1-maands Euribor verhoogd met de opslag die varieert tussen 3,0% en 3,3%.

(8) Onderhanden werken

Directe kosten, vermeerderd met een opslag voor algemene kosten en een naar rato van de voortgang bepaald gedeelte van de verwachte winst, vermindert met voorziene verliezen

Af: Termijnen van opdrachtgevers	-865.644	-919.154
Saldo	<u>881.748</u>	<u>963.261</u>

Het saldo van kosten minus termijnen is naar wijze van verwerving als volgt te verdelen:

- Werken in opdracht van derden inclusief PPS-opdrachten	39.000	59.569
- Projecten uit eigen ontwikkeling	-22.896	-15.462
	<u>16.104</u>	<u>44.107</u>

Het saldo van het onderhanden werk ultimo 2016 bestaat voor € 105,1 miljoen (2015: € 55,6 miljoen) uit werken met een positief saldo en voor € 121,2 miljoen (2015: € 99,7 miljoen) uit werken met een negatief saldo.

Een positief saldo ontstaat indien de directe kosten, vermeerderd met een opslag voor algemene kosten en een naar rato van de voortgang bepaald gedeelte van de verwachte winst, verminderd met voorziene verliezen groter zijn dan de gedeclareerde termijnen. Een negatief saldo ontstaat indien de directe kosten, vermeerderd met een opslag voor algemene kosten en een naar rato van de voortgang bepaald gedeelte van de verwachte winst, verminderd met voorziene verliezen kleiner zijn dan de gedeclareerde termijnen.

De werkvoorraad bedraagt per 31 december 2016 € 1.631 miljoen (2015: € 1.466 miljoen).

(9) Langlopende schulden	31-12-2016	31-12-2015
Langlopende schulden	9.767	10.275

De langlopende schulden betreffen een tweetal leningen.

Een PPS-financiering, op balansdatum € 3,0 miljoen groot. Deze lening betreft het aandeel van Dura Vermeer Groep NV in de aanleg van de N31 (Wâldwei.com BV). De resterende looptijd van de lening bedraagt 5 jaar. De jaarlijkse aflossingsverplichting bedraagt € 0,6 miljoen en is onder de kortlopende schulden opgenomen. De rente is gerelateerd aan het 3-maands EURIBOR met een opslag van 0,85%.

Een non-recourse project financiering, op balansdatum € 6,8 miljoen groot. Deze lening betreft het aandeel van Dura Vermeer Groep NV in de non-recourse financiering van een locatie welke onder de materiele vaste activa als 'niet dienstbaar aan het productieproces' is gepresenteerd. Op de locatie is een eerste recht van hypotheek verstrekt. De looptijd van de lening is 5 jaar en met een optie tot verlenging. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 0,5 miljoen en is onder de kortlopende schulden opgenomen.

De rente is gerelateerd aan het 3-maands EURIBOR met een opslag van 2,80%.

(10) Voorzieningen	1-1-2016	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	31-12-2016
Latente belastingverplichtingen	2.141	-	-322	-	1.819
Garantieplichtingen	6.854	5.438	-5.271	-264	6.757
Personeelsgerelateerde voorzieningen	5.264	441	-174	-198	5.333
	14.259	5.879	-5.767	-462	13.909

De voorzieningen zijn naar hun aard voor een belangrijk deel als langlopend te beschouwen.

Voorziening latente belastingverplichting

De voorziening voor latente belastingverplichtingen vloeit voort uit verschillen tussen de bedrijfseconomische en fiscale waardering van activa en passiva, voor zover deze verschillen in de toekomst in de belastingheffing zullen worden betrokken.

Voorziening garantieverplichting

De voorziening inzake garantieverplichtingen heeft betrekking op mogelijke verplichtingen ter zake van opgeleverde werken.

Personeelsgerelateerde voorzieningen

De voorziening is bestemd voor jubileumuitkeringen. Bij de berekening van de voorziening voor jubileumuitkeringen is rekening gehouden met toekomstige salarisstijgingen van 2,0% (2015: 2,0%). De disconteringsvoet bedraagt 1,3% (1 januari 2016: 1,8%).

Van de voorzieningen is € 0,5 miljoen (2015: € 0,9 miljoen) als kortlopend te beschouwen en € 13,4 miljoen (2015: € 13,3 miljoen) als langlopend.

(11) Eigen vermogen

Voor een toelichting op deze post wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

Financiële instrumenten

Algemeen

Dura Vermeer Groep NV maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de vennootschap blootstellen aan markt- of kredietrisico's. Het betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. De vennootschap maakt geen gebruik van valutatermijncontracten en/of valutaopties en handelt niet in deze financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet-nakomen door een tegenpartij van aan de vennootschap verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten.

Kredietrisico

De onderneming loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, handels- en overige vorderingen en liquide middelen.

De blootstelling aan kredietrisico van de onderneming wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke afnemers. Daarnaast houdt het management ook rekening met de demografische aspecten van het klantenbestand, waaronder het risico op wanbetaling in de sector waarin de afnemers actief zijn, aangezien deze factor van invloed is op het kredietrisico.

Als onderdeel van het door de directie geformuleerde kredietbeleid wordt iedere nieuwe klant afzonderlijk op kredietwaardigheid beoordeeld voordat de betalings- en leveringsvoorwaarden van de Groep worden aangeboden. In die beoordeling worden, indien voorhanden, externe kredietbeoordelingen meegenomen en in sommige gevallen ook bankreferenties.

De handelsdebiteuren bevatten geen belangrijke concentratie van vorderingen in bepaalde marktsectoren.

De boekwaarde van de financiële bezittingen waarover kredietrisico wordt gelopen, is als volgt:

	31-12-2016	31-12-2015
Leningen en vorderingen financiële vaste activa	9.089	10.046
Vorderingen en overlopende activa	194.754	158.688
Liquide middelen	61.611	70.800
	265.454	239.534

Renterisico en kasstroomrisico

De onderneming loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden. Voor vorderingen en schulden met variabel rentende renteafspraken loopt de onderneming risico ten aanzien van toekomstige kasstromen en met betrekking tot vastrentende leningen reële waarde risico. De rentegevoeligheid over de rentedragende vorderingen en schulden is gezien de omvang van de rentedragende vorderingen en schulden gering. Derhalve heeft de onderneming geen afgeleide rente-instrumenten afgesloten.

Liquiditeitsrisico

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar blijft om steeds binnen het gestelde financieringsconvenant te blijven.

De niet contant gemaakte betalingsverplichtingen per 31 december 2016 zijn als volgt naar de uitgaande geldstroom per jaar te specificeren:

	2017	2018	2019- 2021	20212 en verder	Totaal
Langlopende schulden, inclusief kortlopend deel	1.057	1.302	2.604	5.861	10.824
Kortlopende schulden exclusief krediet- instellingen, kortlopend deel langlopende schulden en onderhanden werk	240.907	-	-	-	240.907
Kredietinstellingen	10.077	304	304	-	10.685
Huurverplichtingen	6.300	6.000	14.400	9.800	36.500
Leaseverplichtingen	8.467	7.048	8.549	-	24.064
	266.808	14.654	25.857	15.661	322.980

De niet contant gemaakte financiële bezittingen per 31 december 2016 zijn als volgt naar jaar te specificeren:

	2017	2018	2019- 2021	20212 en verder	Totaal
Leningen financiële vaste activa	232	232	696	4.692	5.852
Vorderingen financiële vaste activa	612	612	2.013	-	3.237
Vorderingen en overlopende activa	194.754	-	-	-	194.754
Liquide middelen	61.611	-	-	-	61.611
	257.209	844	2.709	4.692	265.454

Om fluctuaties tussen de jaarlijkse betalingsverplichtingen en financiële bezittingen op te vangen, beschikt de onderneming over een gecommiteerde rekening courant faciliteit van € 60 miljoen. Deze faciliteit is op 18 november 2016 met 3 banken afgesloten voor een periode van drie jaar plus een verlengingsoptie van tweemaal één jaar (maximaal tot eind 2021).

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en schulden, benadert de boekwaarde ervan.

Marktrisico

Marktrisico betreft het risico dat de inkomsten van de onderneming of waarde van de financiële instrumenten nadelig worden beïnvloed door veranderingen van marktprijzen.

De door de Groep afgesloten bitumenhedges hebben per balansdatum een marktwaarde van nihil. De hedges zijn afgesloten om de inkoopwaarde van bitumen in de orderportefeuille deels af te dekken. De hedges hebben een looptijd tot en met januari 2017 en hebben per balansdatum nog een omvang van 100 ton.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Door de Groep zijn ultimo 2016 ten behoeve van opdrachtgevers via kredietinstellingen en borgmaatschappijen garanties gesteld tot een bedrag van € 152,3 miljoen (ultimo 2015: € 139,2 miljoen). De Groep is hoofdelijk aansprakelijk voor alle verplichtingen van vennootschappen onder firma (project-combinaties) waarin zij participeert. De totale omvang van deze verplichtingen bedraagt, exclusief bankgaranties, ultimo 2016 € 229 miljoen (2015: € 199 miljoen). Het aandeel van de Groep bedraagt hierin € 98 miljoen (2015: € 78 miljoen) en is in de geconsolideerde balans verwerkt.

Door de Groep worden bedrijfsterreinen en -gebouwen gehuurd. De voor 2017 verschuldigde huurpenningen bedragen € 6,3 miljoen. De looptijd van de huurverplichtingen varieert van 1 tot 10 jaar. De in 2017 verschuldigde termijnen uit hoofde van operationele leasecontracten (voor auto's en rollend materieel) bedragen in totaal circa € 8,4 miljoen (2016: circa € 8,2 miljoen). De gemiddelde resterende looptijd van de leasecontracten is 2,5 jaar. Ultimo 2016 heeft de Groep verplichtingen tot aankoop van gronden tot een bedrag van maximaal € 10,0 miljoen (2015: nihil).

Het merendeel van de geconsolideerde deelnemingen maakt voor de heffing van de vennootschaps-belasting en omzetbelasting deel uit van de fiscale eenheid Dura Vermeer Groep NV en zijn uit dien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor eventuele belastingschulden van de tot de fiscale eenheid behorende ondernemingen. Voor een volledig overzicht van de tot de fiscale eenheid behorende deelnemingen van Dura Vermeer Groep NV verwijzen wij naar de bij de Kamer van Koophandel gedeponeerde lijst.

TOELICHTING OP GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

(12) Bedrijfsopbrengsten

2016

2015

De bedrijfsopbrengsten worden geheel in Nederland gerealiseerd. De verdeling naar soort activiteiten is als volgt (x € 1 miljoen):

Woningbouw	376	358
Utiliteitsbouw	295	258
Infrastructuur	448	410
Advies en overige	26	26
	<u>1.145</u>	<u>1.052</u>

(13) Sociale lasten en pensioenlasten

De samenstelling is als volgt:

Sociale lasten	22.138	23.668
Pensioenlasten	14.477	13.443
	<u>36.615</u>	<u>37.111</u>

Het gemiddeld aantal werknemers in 2016 bedroeg 2.423 FTE (2015: 2.398 FTE), allen werkzaam in Nederland, en is als volgt in te delen:

- Bouwplaatsmedewerkers	719	711
- Uitvoerende, technische en administratieve medewerkers	1.704	1.687
	<u>2.423</u>	<u>2.398</u>

(14) Overige bedrijfskosten

Op 15 april 2016 heeft Dura Vermeer Divisie Infra B.V. de aandelen van Dura Vermeer Ondergrondse Infra B.V. verkocht aan M.N.O. Vervat Rotterdam B.V. Door deze verkoop is Dura Vermeer niet meer actief in het aanleggen van kabels en leidingen voor derden. In 2016 heeft Dura Vermeer Ondergrondse Infra B.V. tot aan het moment van verkoop circa € 4,9 miljoen aan bedrijfsopbrengsten gegenereerd (2015: € 23,8 miljoen) en een operationeel verlies geleden. Op de verkoop is een nettoverlies geleden van circa € 2,5 miljoen welke onder de overige bedrijfskosten is gepresenteerd.

(15) Belastingen

De belasting wordt berekend over het commerciële resultaat, rekening houdend met de mutatie in de voorziening voor latente belastingverplichtingen, met niet belastbare of aftrekbare bedragen en met andere fiscale faciliteiten. Het toepasselijk tarief bedraagt 25%.

	2016	2015
De samenstelling van de belastinglast is als volgt:		
Belastinglast/-bate boekjaar fiscale eenheid	-2.588	111
Belastinglast boekjaar niet fiscale eenheid	-451	-365
	<u>-3.039</u>	<u>-254</u>

Het resultaat van de fiscale eenheid van Dura Vermeer Groep NV over 2015 is positief. Hieruit vloeit een last voort welke in mindering is gebracht op de actieve latentie (zie noot (2) financiële vaste activa). Daarnaast realiseert de fiscale eenheid een belastingbate als gevolg van een correctie uit voorgaande jaren.

De samenstelling van belastinglast en -bate is als volgt:	2016		2015	
Resultaat vóór belastingen	10.015		1.175	
Belastingbate op basis van toepasselijk belastingtarief	-2.504	(25%)	-294	(25%)
Afwijkend belastingeffect:				
Bate uit voorgaande jaren	250	(-3%)	144	(-12%)
Belastinglast over niet aftrekbare kosten	-785	(8%)	-104	(9%)
	<u>-3.039</u>	(30%)	<u>-254</u>	(22%)

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

In de normale bedrijfsactiviteiten koopt en verkoopt de onderneming goederen en diensten van en aan verschillende verbonden partijen waarin de onderneming een belang bezit. Deze transacties worden op zakelijke grondslag uitgevoerd tegen voorwaarden die vergelijkbaar zijn met die van transacties met derden.

Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van KPMG Accountants N.V., betrekking hebbend op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, zijn ten laste gebracht van de onderneming, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW.

(x € 1.000)	2016	2015
Onderzoek van de jaarrekening	585	630
Andere controleopdrachten	15	70
Adviesdiensten op fiscaal terrein	117	147
	<u>717</u>	<u>847</u>

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum.

ENKELVOUDIGE BALANS

(vóór resultaatbestemming / x € 1.000)

	Noot	31-12-2016	31-12-2015
Vaste activa			
Materiële vaste activa	[16]	7.329	7.714
Financiële vaste activa	[17]	118.720	114.243
		126.049	121.957
Vlottende activa			
Vorderingen en overlopende activa	[18]	43.934	64.328
Liquide middelen		17.068	25.517
		61.002	89.845
Kortlopende schulden			
Saldo vlottende activa min kortlopende schulden	[19]	70.596	104.194
		-9.594	-14.349
Activa min kortlopende schulden		116.455	107.608
Voorzieningen			
	[20]	1.969	2.266
Eigen vermogen			
Geplaatst aandelenkapitaal	[21]	1.923	1.923
Agioreserve		32.178	32.178
Wettelijke reserve		10.950	11.200
Overige reserves		60.291	56.440
Onverdeeld resultaat		9.144	3.601
		114.486	105.342
		116.455	107.608

ENKELVOUDIGE WINST- EN VERLIESREKENING

(x € 1.000)	2016	2015
Enkelvoudig resultaat over het verslagjaar exclusief resultaat uit deelnemingen	-608	-624
Resultaat deelnemingen	9.752	4.225
Resultaat na belastingen	9.144	3.601

GRONDSLAGEN VOOR DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de jaarrekening 2016 van de onderneming. Ten aanzien van de enkelvoudige winst-en-verliesrekening van de onderneming is gebruikgemaakt van de vrijstelling ingevolge artikel 2:402 BW.

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening, met uitzondering van het volgende:

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening worden financiële instrumenten gepresenteerd op basis van de juridische vorm.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de onderneming in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Financiële vaste activa

De hieronder opgenomen deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd tegen netto vermogenswaarde.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS EN WINST- EN VERLIESREKENING

(x € 1.000)

(16) Materiële vaste activa	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal
Stand per 1 januari 2016		
Aanschaffingskosten	19.137	19.137
Cumulatieve afschrijvingen	-11.423	-11.423
Boekwaarde	7.714	7.714
Mutaties:		
Investeringen	2.101	2.101
Desinvesteringen	-3	-3
Afschrijvingen	-2.483	-2.483
Totaal mutaties	-385	-385
Stand per 31 december 2016		
Aanschaffingskosten	21.215	21.215
Cumulatieve afschrijvingen	-13.886	-13.886
Boekwaarde	7.329	7.329

(17) Financiële vaste activa	Latente belasting		Totaal
	Deelnemingen	vordering	
Stand per 1 januari 2016	109.821	4.422	114.243
Aandeel in resultaten	9.752	-	9.752
Ontvangen dividenden	-2.730	-	-2.730
Overige mutaties	288	-2.833	-2.545
Stand per 31 december 2016	117.131	1.589	118.720

Voor een toelichting op de actieve belastinglatentie wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

Met inachtneming van de betreffende wettelijke voorschriften wordt een lijst van de geconsolideerde en niet-geconsolideerde deelnemingen alsmede van de belangrijkste aannemingscombinaties en andere samenwerkingsverbanden ter inzage gelegd bij de Kamer van Koophandel. In dit overzicht wordt tevens aangegeven voor welke vennootschappen een aansprakelijkheidsverklaring ex BW 2: 403 is afgegeven.

	31-12-2016	31-12-2015
(18) Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen op groepsmaatschappijen	37.935	59.159
Overige vorderingen en overlopende activa	5.999	5.169
	43.934	64.328

Er zijn geen vorderingen en overlopende activa opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

31-12-2016	31-12-2015

(19) Kortlopende schulden

Kortlopend deel langlopende schulden	-	4.500
Leveranciers en handelskredieten	541	788
Belastingen en sociale premies	4.448	1.168
Schulden aan groepsmaatschappijen	56.904	92.496
Overige schulden en overlopende passiva	8.703	5.242
	104.194	104.194

Er zijn geen kortlopende schulden opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

(20) Voorzieningen

	1-1-2016	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	31-12-2016
Latente belastingverplichtingen	2.121	-	-318	-	1.803
Personeelsgerelateerde voorzieningen	145	40	-19	-	166
	2.266	40	-337	-	1.969

De voorzieningen zijn naar hun aard in belangrijke mate als langlopend te beschouwen.

Voor een toelichting op de voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

(21) Eigen vermogen

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 9,0 miljoen, verdeeld in 1.800.000 gewone aandelen van € 5,-. Per 31 december 2016 zijn geplaatst 384.517 gewone aandelen.

	Stand 1 januari	Winst- verdeling	Mutaties	Stand 31 december
2016				
Gepaatst aandelenkapitaal	1.923	-	-	1.923
Agioreserve	32.178	-	-	32.178
Wettelijke reserve	11.200	-	-250	10.950
Overige reserves	56.440	3.601	250	60.291
Onverdeeld resultaat	3.601	-3.601	9.144	9.144
Totaal 2016	105.342	-	9.144	114.486

	Stand 1 januari	Winst- verdeling	Mutaties	Stand 31 december
2015				
Gepaatst aandelenkapitaal	1.923	-	-	1.923
Agioreserve	32.178	-	-	32.178
Wettelijke reserve	12.980	-	-1.780	11.200
Overige reserves	62.153	-7.493	1.780	56.440
Onverdeeld resultaat	-7.493	7.493	3.601	3.601
Totaal 2015	101.741	-	3.601	105.342

53

Het volledige bedrag van de agioreserve is fiscaal erkend als gestort kapitaal.

De wettelijke reserve betreft de ingehouden winsten van deelnemingen, waarvan de vennootschap niet zonder medewerking van derden de uitkering kan bewerkstelligen. De mutatie in het verslagjaar bedroeg € 0,3 miljoen welke ten gunste is gekomen van de overige reserves.

Het onverdeelde resultaat ad € 3,6 miljoen over 2015 is toegevoegd aan de overige reserves.

Het resultaat ad € 9,1 miljoen over 2016 staat onder de post onverdeeld resultaat.

Voorgesteld wordt een bedrag van € 2,7 miljoen uit te keren als dividend en het restant, groot € 6,4 miljoen, toe te voegen aan de overige reserves.

Bezoldiging bestuurders en commissarissen

In de lonen, salarissen en sociale lasten zijn bezoldigingen van bestuurders en gewezen bestuurders begrepen tot een bedrag van € 1.995.261 (2015: € 1.800.177).

De bezoldiging van commissarissen bedroeg in het verslagjaar € 148.000 (2015: € 140.000).

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Behalve de niet in de balans opgenomen verplichtingen, toegelicht bij de geconsolideerde balans, heeft de vennootschap zich voor het merendeel van haar dochtermaatschappijen hoofdelijk aansprakelijk gesteld voor alle uit rechtshandelingen voortvloeiende schulden. Hiervoor wordt verwezen naar het bij de Kamer van Koophandel gedeponeerde overzicht.

Rotterdam, 21 maart 2017

Raad van Commissarissen

P.C. Klaver, voorzitter

M.W. van Sluis, vice-voorzitter

J.M.A. van der Lof

P.S. Overmars

D. van Well

Raad van Bestuur

J. Dura, voorzitter

L.H. Barg, CFO

R.P.C. Dielwart

T. Winter

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Algemene Vergadering van Dura Vermeer Groep NV

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Dura Vermeer Groep NV (hierna 'de vennootschap') te Rotterdam (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de betreffende jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van de vennootschap per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2016;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2016; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de vennootschap zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het voorwoord van de voorzitter van de Raad van Bestuur;
- Dura Vermeer in het kort;

- Bestuur Dura Vermeer Groep NV;
- Het verslag van de Raad van Bestuur;
- Risicobeheersing;
- Het verslag van de Raad van Commissarissen;
- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van de Raad van Bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de Raad van Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de Raad van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Bij het opmaken van de jaarrekening moet de Raad van Bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de Raad van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Raad van Bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De Raad van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Raad van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de Raad van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij

concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de Raad van Commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 21 maart 2017
KPMG Accountants N.V.
J. van Delden RA

WINSTBESTEMMING

Statutaire bepalingen

Volgens artikel 42 lid 1 van de statuten van de vennootschap staat de winst ter vrije beschikking van de algemene vergadering.

DURA VERMEER GROEP NV

Dura Vermeer Groep NV
Rotterdam Airportplein 21
3045 AP Rotterdam
Postbus 11267
3004 EG Rotterdam
T (010) 280 87 00

info@duravermeer.nl

> DURAVERMEER.NL